Гәында Кәыцниа-пҳа

Дҷаатә Мәас-

АЖӘЕИНРААЛАҚӘА

Akəa
«Апҳәынҭшәкәҭыжьырҭа»
2010

http://apsnyteka.org/

ББК 84(5Абх) 6-5
Кә 94

Гәында Кәыцниа-цҳа

Апсаатә мҩас. Ажәеинраалақәа. – Аҟәа: 2010. – 120 д.

Гәында Кәыцниа-цҳа лпоезиа апхьаҩцәа еицгәартахьоу, изызелымхҳау, иззыцшу поезиоуп. Уи дырдыруеит аизгакәа «Агәыкра», «Мшацымза», «Абзиабара атәҳәа», «Аирыз шкәакәа», «Ақәахымкәа», «Ҩ-дунеиқ рыбжьара», «Ашарабжьы», «Гәырҧьаҿҳәаша» рыла. Уи иапылпеит иҿыцу, даеакы иаламҩашьо лхатә поезиатә дунеи, лхатә сахьаркыратә ҳәыцшьа. Дыҩуеит афилософиатә лирика ахырхарҭала. Уи лажәеинраалақәа ицаулоу апсихологизми, афантазиеи, иҧыдоу аритмикеи знубаало ҩымҭақәоуп.

Аизга «Апсаатә мҩас» апоет иҿыцу лажәеинраалақәа еидызкыло шәҟәуп. Ари ашәҟәы – иҿыцу аамҭа ахыпша зцу, доуҳала ағәгәахареи, сахьаркыратә ҩазарала аҳаракхареи знубаало акоуп. Гәында Кәыцниа-цҳа лпоезиа ззааигәоу, изгәацхо зегьы рзы уи ҳамҭак иаҩызахоит.

Агәыцра ҳамоуп аизга «Апсаатә мҩас» иара ахатә ҭыц ааннакылап ҳәа ҳаамҭазтәи апсуа литератураҿы.

© Гә. Кәыцниа-цҳа

АҧСНЫ-БЫРЛАШ

Бырлашны амшын агәатца иҭаршәу, –
Убас сгәатца уҭаршәуп Апсынра.
Убас сбырлаш зқьы-цәқәырпа ахаршәуп,
Уаҟоуп сыпсы ахьҭатцәаху сара.
Сыпсаҟны уназарц Апсны упшаароуп,
Апсны-бырлаш, гәылаша, гәыпха.
Апсны убарц шәыпсҭазаарак убароуп,
Шә-Псынрак ургәылсыроуп уара.

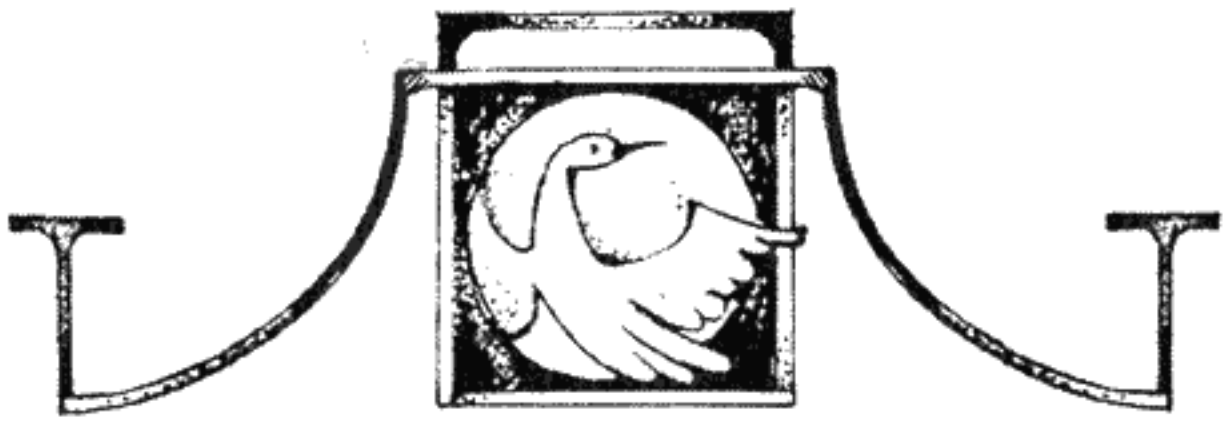

Ипсҭатцагоу ашьҭыбжьқәа
рдунеи
Сара салоуп, сықәыршоуп
геи-шьхеи.
Срыцпсаҟьан разнышәахәа
скапсоуп,
Атцх ақьышәқәа ирыкәзыҭыз
са соуп.
Ипсыршьагоу ашьҭыбжьқәа
рдунеи,
Сыпсы ҭалеит рыдгьылаҿ
саннеи.
Рыпсы схалеит арҩашқәа,
ахәқәа,
Исаҳаит ишеисуаз урҭ
рыгәқәа.
Урҭ ирхылцуаз ашәа
саҿҳәаран,
Ашьҭыбжь ссирқәа уаҟа
ираҳҭынран.
Псыс исхалеит абна иатцәа
апсы,
Ажәҩан иатцәа сымахуп
бласы.

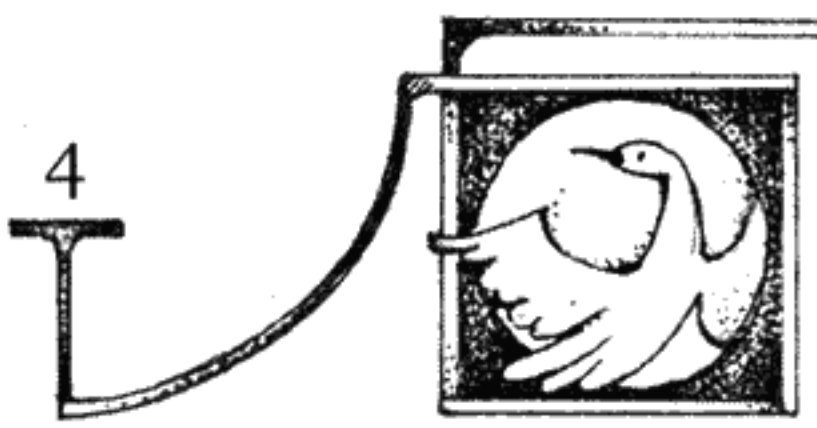

Зыԥсадгьыл зхы ақәызԥаз
аԥсуа тыԥхацәа ирзыскуеит

Ԥсаатәны иахыпраиит быԥсы-лаша Аԥсны-ԥшза.
Баапын шкәакәан, баапын қәыпшын.
Хьаак аздыруамызт макьана ба бгәыпшқа,
Инбыжьыз ари адгьыл азатәра анылшит.

Нартаа раҳәашьа, Гәында-ԥшза, Гәында!
Инбыжьыз бхыпша, быгәағьра бымда
Атыпҳацәа неиуан рыпсадгьыл рыхьчарцаз,
Рашьцәа еитамхақәа – Нартаа еиқәдырхарцаз.

Иарбан насыпыз ба быхьзала иҟаз,
Бара бзыпшаауаз, ибыпхьоз аѡныҟа.
Бымѡа еихызтәаз ахызатә бзыпшыхын,
Апстазаара ашәҟәы ба быпстазаара аныхын.

Ацәашьы асыркуеит, саҳәашьа, бара бзыҳәан.
Ацәашьеипш изытуеит сара сымшқәа еибыҳәан.
Сиҳәоит Анцәа, ма быпсаатәны бхынҳәында..,
Аԥсны-ԥшза бахылапшырц, хаҿы-лаша Гәында!

Аееиқәа зызымк аегәара
иҭакуп – ацх,
Ҽыхәак кәадырны агәашәаҿ
иԥшуп – амш.
Агәара изҭаку ҭшәоуп,
иҭазом – ацх,
Аеыхәа агәашә иҭармыжьлар
ишом – амш.
Агәара ԥнажәан итҟьеит
аееиқәа – хьамԥшт,
Адәеиужь-сакара иазцоит
ахыҵкьа – мҩамш!
Аеыхәа-еырҳа-лаша агәара
инҭашылт – ишеит.
Аеыхәа зкәадырыз амза
лбааԥшын – ишанхеит.

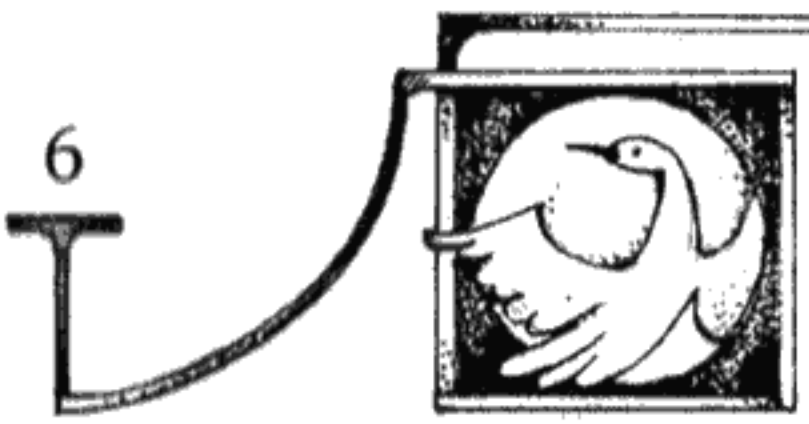

Адунеи салоуп саламзо,
Сгәы иаламзо сцәа иалагзо…
Сашьҭам уи исцәалазыз,
Сашьҭазам исзалымгаз.
Сахьынтәиааз сзымдыруа,
Сызусҭоугьы сгәаламшәо,
Сгәысеанзамкәа, сшымгәыҷуа,
Нас адунеи сналымшәо.
Усҟан сҭыпан дыкәлахьеит
Адунеи хәычы лашак.
Аамҭа гьежьны идәыкәлахьеит,
Ахьышьҭра иануланы.
Ашьҭыбжь ссирқәа ирылалеит
Истынхаз са сгәашьҭыбжьгьы,
Сашәақәа иргәылалеит
Дгьыл цьашьахәык сшашьҭазгьы.

Апҧхын цаҳәцаҳәуа
снаҷыхәеит ҷамҩак,
Апҧхын агьама
ҷакыхуп сынтәак.
Сынтәак сгәазхара
умра ҡалом,
Усцәымшәан, сбылла,
сеиқәыццышә сцазом.
Исызхом уара умца,
угәаҳәара,
умч,
Убзиабара сиааит,
иақәхазом сымч.
Уи саҷеагылеит ҳәа
исылшои сара…
Апсҭазаара азеилашра ауп
слахьынца.
Санышәоит, санымшәар,
дыснышәом Анцәа!
Апсҭазаара спызшәац
сыпҧнашәоит еиҵа!

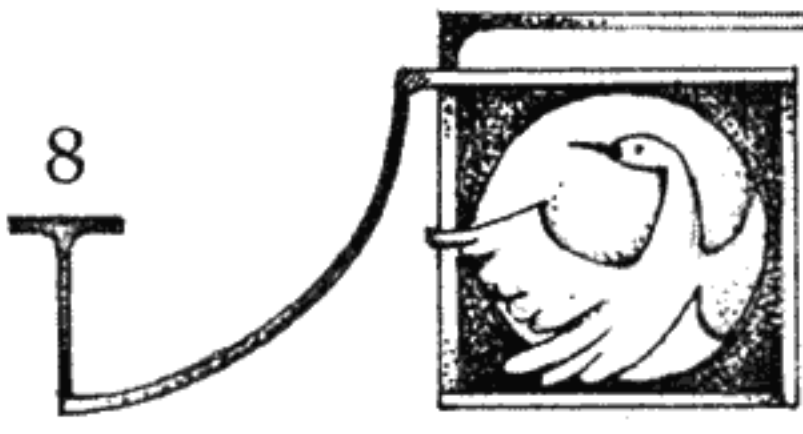

Сара ссаркьоуп,
Усныԥшыл,
Усныԥшыл,
Сыԥшуп,
Саапԥсеит.
Уара улаԥш зны игәынкыл,
Уи шыгәхьаазгоз
Саанхеит
Убри амш аҽы,
Убри аҽны
Сара сахь шьаҽак уааскьеит,
Зныk уцәаара снахьырԥшны,
Сахьухьымпԥшуаз унаскьеит.
Сыпҿуаз ԥьысшьон санухашҭ,
Спыххаа сцон зны уансыцәца,
Исныԥшылон сԥьашьаны
Атцх, амш, нас апша.
Еицакызар уа упшра,
Уаар, усзымдырыр ҳәа сшәон.
Игәхьаазгоз улакҵа
Ссаркьа-хәыцра иазынхон.
Хара уҟан, уеибашьуан,
Ма уахьымаара ушьҭын.

Усаркьа хәыҷ ара игәыкуан,
Цьара икаршәын,иузыпҵшын.
Иухашҭит ишыҟаз ухы-уҿы,
Иухашҭит ублакәа ирыпҵшшәыз,
Асаркьа кнаҳауп аҭзаҿы,
Учкәынра ацәаара ахьаныз.
Инхон асаркьеи ауаҩи,
Еикәшон аамҭа уахи-ени.
Асаркьа шьон,–
Ауаҩы дажәуан,
Асаркьа пеыр,
Ауаҩы дыпсуан.

Азын аасышьҭит схышә хәыҷ аартны.
Исыбаргуи,азын сасуеит уажә сыԝны!
Аҳауа цәааку п, асы ашьҭыбжь саҳаит,
Асы ашьҭыбжь иазызырԝуаз аеыхәақәа рҳаит.
Идәыкәлеит, иапыларц рызбазшәа асоура,
Зегь рапхьа иахҭыгәларц асы шкәакәа аира,
Зегь рапхьа сара гәырґьаҽҳәаша сзааргарц,
Асы-цқьа нашана агьама сдырбарц.
Иаауеит сара стәылахь асыҭәҳәа-ауахьад,
Уи амԝан изпылаз, уи аашьакәа гәаҭ!
Адунеи зегь рымехак еипхныԝлан иаауеит,
Аеыхәакәеи асыҭәҳәеи пшапас ипыруеит.
Урҭ рапхьагыла иоуп Анцәахша,
Стәыла даҭаарц избеит ихаҭа!

Ҳазҭамԥшыкәа алакҭа,
Амра заалеит еиҭа.
Иахьынзаалаз изыҭит,
Иазымычҳазт, иааилашит
Амшынгьы, – иҭыԥуамашь аҭра,
Инаҳҳыԥәомашь ҳара?..
Ахьзы хҭәалоуп изыҭыз,
Ахьзы дзаауп ҽыц ииз,
Даазааухыр, дымрахоит,
Узимыхәаԥшуа длашоит.
Ихьхан дхалоит, дылбаауеит,
Ахьыжьыргәыц иҭаауеит.
Уи иззалхыз аѽы,
Нас иззыжәыз ауаѽы,
Адунеи дақәлахоит дымԥсуа
Ахьыжьыргәыц зыԥшаауа.

Ҳәынҵәра шкәакәала ашьыжь агәаҵа еибаркын,
Амра анаҵәкьараҟәа аҳәынҵәра шкәакәа ркын,
Уа◌ы иаҳмырбазакәа агәы ааибартны,
Ашьыжь агәаҵа инҭаларц лассы.
Амра ццакуеит, игәыбзыҟуеит: – Снашьҭы!
Укәа сынҭалар, исырԥхоит уа уԥсы.
Ашьыжь аԥсы нас зегьы иҳахьнагзоит:
– Шәҽыха лассы, шәаанԥын цоит!
Ашьыжь аԥсы, амра иарԥхаз,
Иҳалалт зегьы, зны згәыҟра зыцәцаз.
Иаҳзырхынҳә еиҵа, ҳгәыҟра аанԥнуп,
Ҳәынҵәра шкәакәала ашьыжь агәаҵа еибаркуп.

Згәы еиҟәымшәаз акакан еиԥш,
Уареи сареи ҳагәқәа еидызааит.
Ҳа ҳазгәылоу акакангьы
Икәымпылу дгьыл хәыҷызааит.

Акакан хәыҷ зҽоу аратцла,
Наунагза ишоу дунеизар,
Адгьыл иаларсуп уи дацла,
Амра аҟынза иара неизаап.

Аапԥын-хьымардуан
Лбааит сара стәылахь,
Дылбааит сара сахь
Ашәтқәа рынцәа.
Ахьымардуан илбааз
Ашамҭаз дыспԥылан,
Изура сзымдыруа,
Сгылоуп сшанха.
Дыќан уи зны
Сыпҳыз хаақәа ртәылаҿ,
Дыќан зынгьы
Иашаз сгәырԥаҿы,
Ихиќьахьан ҳашҭа,
Сахьыхәмаруаз, шәҭыла,
Дыцәхҳәыра-сакаран
Дыспԥылеит зынгьы.
Сашьҭан уи иҿы
Исцәызыз аԥхарра,
Ишәыгақәарҿ сашьҭан
Исзымхоз аԥшшәы.
Аапԥын ихнымҳәыз,
Зызхәыцра саркараз,
Дысхаиршҭырц дашьҭан

Шәҭык анцәахәы.
Аамҭа ҽыцхеит,
Иаапшит апсабара.
Даапшит ҳара ҳахь
Ашәҭқәа рынцәа.
Аапын-хьымардуан
Дылбаан ҳгәапхара,
Ҳачқәынра ирхынҳәын,
Ҳакоуп ҳласза.

Иаашаанза исцон ақәашәа,
Аха исхаштуан ианшалак,
Иалыѡуан уи сыцх хьшәашәа,
Сара исышьтан сахьцалак.

Ашьыжь иашьтыбжьым уи ашәа,
Ашьыжь иамоуп иара абжьы.
Ақәа ныжьны ацх агәашәаҿ,
Амш инталоит са сыпсы.

Апҧшатлакә еипҧш, аамҭа ҳхагьежьуа иаҳхоуп,
Уи агьежьра ҳалоуп, уи агьежьра ҭшәоуп,
Ҳаштытцра ҳаздыруам, атшәара хҭахан,
Ари аамҭа ҳахын,
Ари амш ҳархан,
Иажәыз атцкеипҧш, наӄ ҳашәнахырц иаҿуп.
Апсҭазаара ахаара зтәу даҽазәуп, –
Уи зызхара агьама збахьоу,
Згәыцра наунагзоу, згәыцра уаароу.
Аамҭа азымҩас ҳаанахәан, ҳатәуп,
Амшын ду ҳахьналало ацьныш дыпҧшуп.
Дыпҧшуп дмаапсазо, ихразага ду кны,
Изаанхо гәеиҭарц,ҳапсы разаны.
Ахҵаҭ, ахмыҳәҳәар – еилихырц даҿуп,
Зегь рацкьыcгьы ихаау ихазыҳәа иҭахуп.
Имоуп насып ахразага изацәцаз,
Ахаан инымтцәо ахақәиҭра зыпҧшааз.

Уаса шкәакәоуп сымш,
Хәыц еиқәа злам,
Сыс-мҟаауп сышьыжь,
Зыбыз зыхәлам,
Ныҳәаҩыс иҟоуп амра ахаҭа,
Анцәа ирбатәуп сымш агәы-агәаҭәа.
– Абри ауп сара исылшаз,
Изатәуп суаса.
Агьама усырбоит
Сдоуҳа – са сбызшәа.
Уи, сара Анцәа
Сызлаиҳәо ашәоуп.
Уи, Анцәа ду
Игәы иҭиҳәааз бызшәоуп !

Аамҭа – аҿымҭра…
Аамҭа – адагәа…
Ҽыстыр, сыбжьы заҵә
Заҳашаҵәҟьа дсымҭа,
Схала сыннажьит
Амза аҭәымҭаз,
Аамҭа дагәа…
Аамҭа – аҿымҭра.

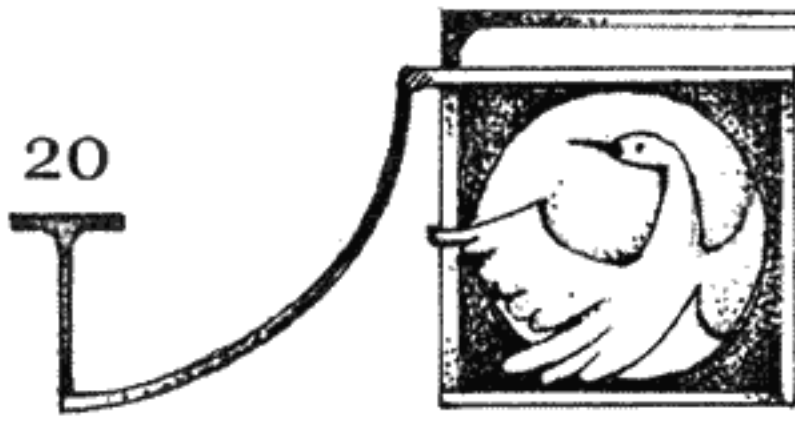

Аапын ацамҭаз
Иннажьит аҳамҭа,
Ҳамҭас – апшалас,
Ақәа-цәаак ицәхалаз.
Апхыз лаша – ашамҭаз,
Сыпсыкәара дшалаз,
Амш азҳамҭаз
Уи сашҭа дышталаз,
Уи сгәыгра ширеыхаз,
Сымԥа ширеыцыз,
Уи ажәԥан ду иамҭан
Псынтцры-лаша шицыз.
Лапшы цәгьа иазгәамҭаз,
Шәҭы ссирк – ашамҭаз,
Аапын ацамҭаз
Диит, рҳәеит, сҳамҭа.

Уа убла ахыԥшылара –
ireиԍьу насыԥуп,
Есышьыжь уԥылара –
ireиԍьу насыԥуп.
Асаркьа аныԥшылареиԥш,
уара суныԥшылоит,
Разḱы шкәакәан улахь
иупеиԥшу анылоит.
Сыҷкәын, узхәыцра, –
уи схәыцраԛәа ireиԍьу, –
Уи сгәыԍра ireихӄау,
уи сгәахәара исыцу.
Угәашьҭыбжь сурхӄау,
мҩак сурдыру иҿыцу?
Сгәы азнархӄаит,
сыҷкәын, узхәыцра.
Бзиа убара –
зеиԥш бзиабара ыḱам,
Уара иузкым
са сгәаҿ ҭыԥ хәыҷыкгьы ыḱам.
Са сымыш лашазар,
изырлашаз умроуп,
Са сымҩа харазар,
изырхараз умҩоуп.

Сыԥхыз иалатәеит акәа,
Сыԥхыз шкәакәан, ицәаакит.
Уара уакәын, уласза,
Сыԥхыз уаалцын, уаасҽаԥшит.
Ҳаибамбацызт лабҽаба,
Сыԥхашьан, сыԥхыз сцәахит.
Сышуеигәырԥьаз умырба,
Маза ублақәа сгәызит.
Иузгәамҭазеит акгьы,
Сқәагьы ушарбаазаз умбеит.
Ишысзымгәаҧьуаз, уеизгьы,
Мпахьшьы шкәакәала усырбеит.

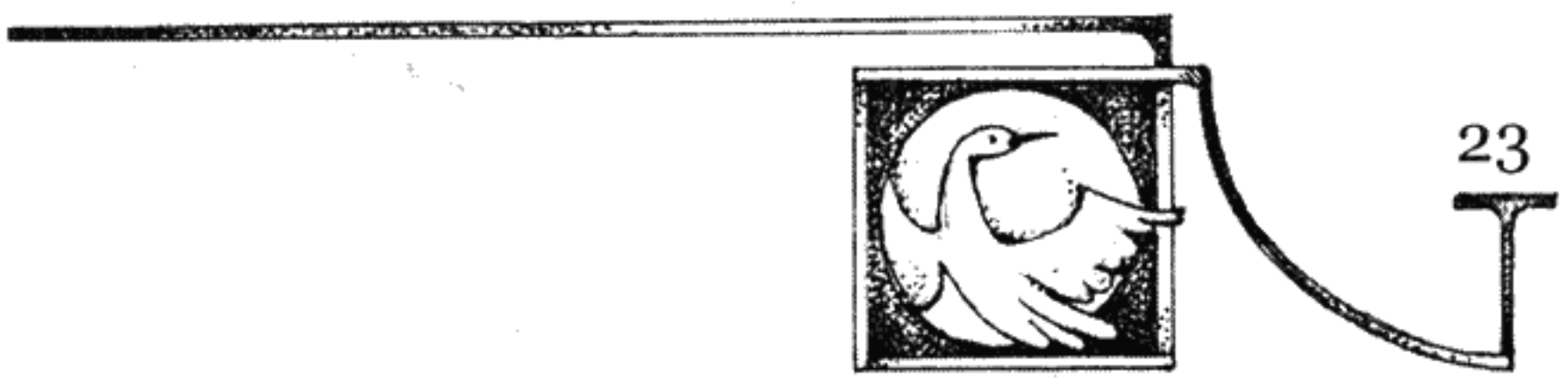

Лаҷшык сышьҭоуп, еимгеимцаҽан,
Знык сынкылыблаан мацара
Наḱ исхысырц.
Лаҷшык сыцуп,
Лаҷшҵашәарак,
Зны иаацәырҵуеит
Исыхҭашәаран,
Иахьынтәиааз сзымбатәбаран,
Уи сшазхәыцуа,
Сшаргәаҭеиуа,
Наḱ иныҵабоит ашараз.
Амш ааҷшыхуеит икеикеиуа,
Гәнаҳа амазам, иахарои !..
Лаҷшыкгьы ыḱазам исхаҩоз,
Исаҩазоз лаҷшҵашәарагь.
Зегьы ириааит амш гәыцқьа,
Амра-ҷсҭазаара-гәаҷхара.
Алаҷш-еиқәа,алаҷшыцәгьа
Иналабеит аҷсабара.

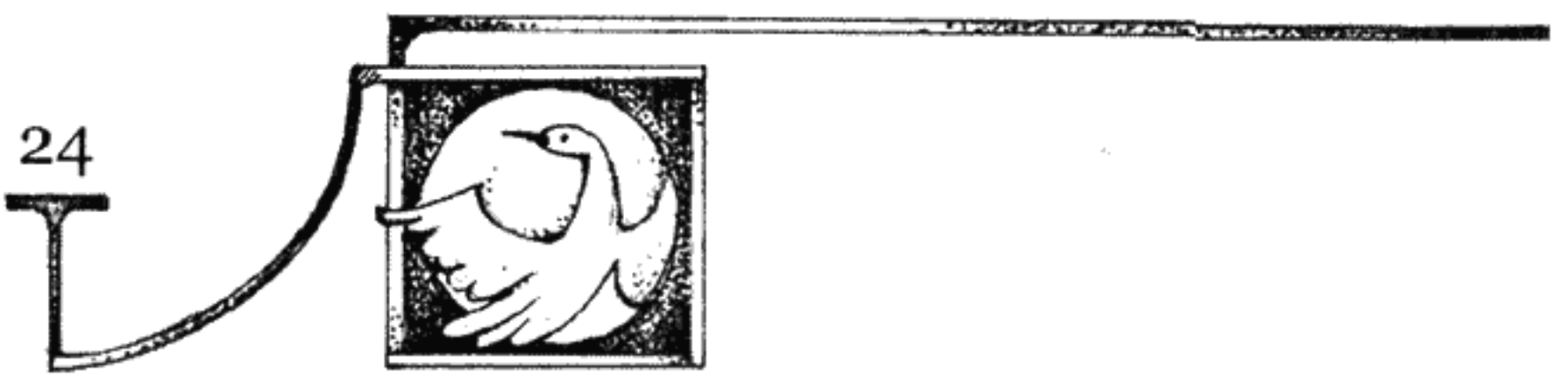

Рееибаркны,
Рееипԥшьны,
Разны-цәыкәбар еипԥшны,
Қәа-цәыкәбар хымкәа,
Ирҭахушәа, ирҭахымкәа
Исысуеит, исхьысуеит,
Исызгәамҭар сеилысуеит.
Сцәуп, зны сыцәгылоуп,
Зны иҳаргьха исхагылоуп
Аԥкәатәи ажәԥан.
Аԥкәатәи амра –
Ахьыхаҷ цырцыруа,
Акәа ицәылан аҷазәзәоит.
Сызустҭоугь адыруеит,
Аха ҽзымдыр ԥкатцахуа,
Ахьы-цәыкәбар ԥкьахуа,
Сырцәаак исывсуеит,
Сырлаша ицахуеит.

Уахынла ишәҭыз ашәҭ шкәакәа,
Уахынла згәашҵа аазыртыз,
Уаҩыбызшәала ажәак мҳәазакәа,
Исоуҳәеит аԥшзара закәыз.
Ашәоуп изҩызоу уара ушәҭра,
Ашәа шкәакәак ииуеит сгәаҷы,
Иахьымыгзакәа амра ахышәҭра,
Уи ашәҭ иагәылалоит сыԥсы.
Уи схәыҷы игәырґьара иаҩызоуп,
Уи иччаԥшь иамоуп ашәҭ аԥшшәы,
Аԥсҭазаара амаза аргамоуп,
Уи ашәҭ ицәырнагеит уажәы.

Цәахтәыс уареи сареи иҳамоу,
Мазас уареи сареи иҳабжьоу,
Уи ҳачқәынра, уи ҳашәҭра агьама,
Уи аҳамҭа шкәакәа занашьоу
Ҳа ҳауп уажәы, ҳа ҳауп макьана,
Нас ҳалагәырґьап ҳгәазхара.
Уи ада аԥсҭазаара маҷьаноуп,
Уаҵәы исасуеит уи еаҵьара.

Шәы-ԥсҭазаарак бжьоуп ҳа ҳабжьара…
Шәы-ԥсҭазаарак урылсны уаазааанза
Даеа убриаҟара бжьалоит.
Исхьымзо сгәы уалоуп.
Исыхьзазгьы, иса◌сны ицазгьы,
Рыгәкыра исзынхазгьы, –
Шәы-ԥсҭазаарак ыҟоуп.
Сыздыруам уи салсны
Сышцазгьы,
Исыԥәыз еидаран,
Убас ихьанҭазтгьы,
Шәы-ԥсык ахьухогьы
Акы аанымхо.
Шәы-ԥсҭазаарак бжьысыр,
Шәы-ԥсҭазаарак бжьалоит.
Сызхьымзо,
Шьҭа уаҳа сызхьымзо
Сгәы уалоуп.

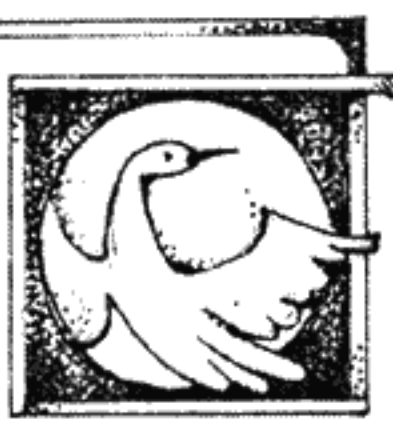

Ацх сырит,
Мзан са сеыхәа,
Сахьынҳалан
Амза ацыхәа
Ацх сырит, –
Итцаулан.
Ацх ацаҿ
Ҳа ҳаипцылан,
Ҳагьеипцырцит
Ҳзеибамбакәа.
– Усзыпцшы, – сҳәеит –
Амш шкәакәаҿ!..

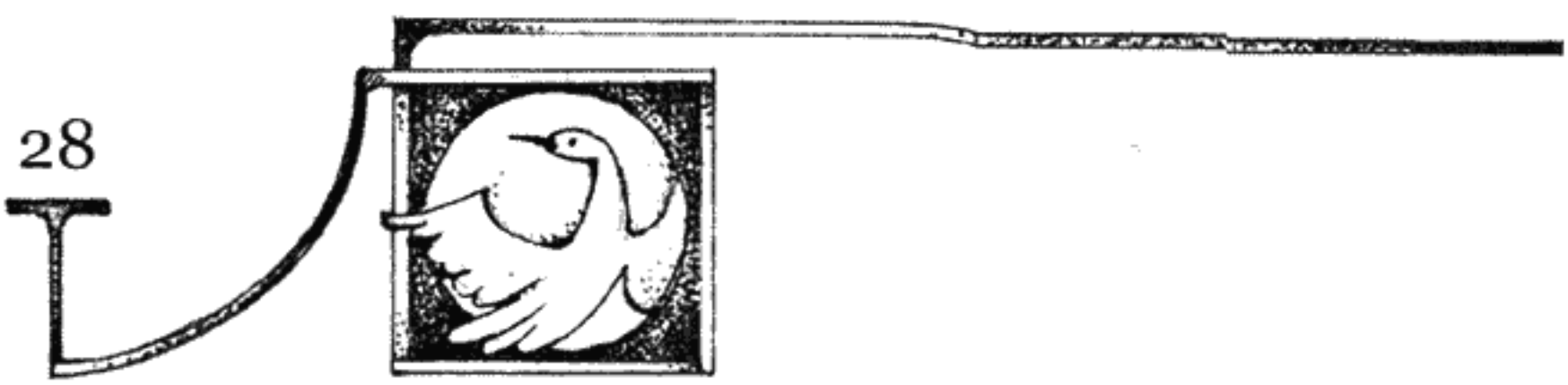

Сыԥсы нытԥшәаанза уа ухьз сҽакызаауеит,
Сыԥсы нытԥшәаанза.
Мрак гылалап ҽа мрак ҭашәаанза,
Уи сахьзаны ҩ-шьхак срыбжьҟьап,
ҨО-зиаск срырп,
Урҭ ииасны зынза ицазаанза.
Упсы сахьзап Апсны,
Уа узхәышәтәыша ахәшә сыԥшаап
Шьха-нхытц,
Шьха-ныха зхылаԥшуа,
Уи абынҽа
Маза ахш амхны,
Ишцоу иузаазгап,
Унахәа, Апсны!
Упсы унаргап,
Ухьаа уалнаргап,
Уа убз ԥнартлап.
Иуцәыззар убз ашәа,
Иухаштзар,
Ма аҽаҵәаху ԥьара?
Дихьоу,
Дымицу
Уи ашәа зыԥшаара?!

Амзара цәқәырпоит амшын еипш,
Апша ытцоуп апса-ккара,
Сазызырҩуеит амшынгәеисыбжь,
Амшын ыцәоуп иаапса-икара.
Пхыз иабахуеи? – Апра шкәакәа,
Агәы ихыршәлоуп ихыхәхәала,
Амза илнахт амҩахәасҭа,
Апра мќьалахырц ахала.
Уи иагоит разны шәахәала,
Иреиғьзоу тәылак аҿы изхытцырц.
Амшын гәыкышт апра ацәызыр,
Апра иамазам агәала.
Апра итоу амшын ду дырырц,
Апша дапхьоит, иргәыбзыҕуеит,
Итәыла пшзеи иареи еибадырыр,
Дзыргәаќуа игәхьаагара еихсыҕьуеит.
Изсо амшын апхыз ду иалаз,
Ашәышықәсақәа рќны ипќьалаз,
Уи апра – сара сгәыҕра шкәакәа,
Апсны узхытц усмеижьазакәа.

Ацх иканаршәыз уарҳалны,
Ишәҭыз адәы сахьаниаалоу,
Сан лнапы хаа ҳалалқәа
Сдыртцысуазшәа, ацәа сахьалоу,
Хәычы-хәычла схьаақәа схыргоит,
Нас аамҭа азиас ду сырган,
Схәычра лашеи сани сырзыргоит.

Уҩоны ԥшза сызныжьны,
Уашҭа сҭакны,
Иабыкәу сааныжьны
Уахьцаз упырны.
Сыштытцра сыздыруам,
Сшатцәы-шатцәуа сҭоуп.
Уашҭа еихатә гәарала,
Хаҳәла икәыршоуп.
Уааира егьагым,
Уааира акрыбжьоуп,
Агәашә ауркыргьы
Сцоит зегьакоуп.
Сҭыпраауеит хыхьынтә,
Сатсуеит цаҟантә.
Сызцәымцара сыхьын,
Сацәцазеи заҟантә.

Ашьхақәа среиԥхызт,
Бжь-шьхак,
Бжь-каҵәарак.
Уахь исыхоит уажәы,
Исыԥхьоит ҩадарак.
Уахь уназго мҩак ауп,
Уахь уназго лашароуп.
Аха уахь сызмышьҭуа
Исықәуп еидарак,–
Урҭ схәыцрақәа роуп,
Сызҵоу, сагьзыркараз,
Сыгәхьаагароуп,
Сызхьымхәыц ахара.
Мшыкгьы сзыхьхәыз
Иреиҧгьу мышхароуп.
Адгьыл сызқәыз
Зны ицәҳәыра – сакароуп,
Зны ишәҭышу дәуп,
Исызгәакьоу рыԥхароуп,
Зны исҵәызыз уаҩуп,
Зны испылаз нцәахшароуп.

Ашьха иҟоуп
Сыбжьаныҩра,
Уахь ихалан,
Ихынҳәуам.
Азиас ццак
Инапыҩлан,
Цаҟа амшын ахь
Илбаауам.
Сыбжьы ихьзамашь
Изызҿыстҵыз?
Ма ихьзазаргь
Имаҳау?
Изызҿыстҵыз
Сыпсы истҿеит,
Шьхак дахысырц иреиҳау.

Сагәыԥаршәуп ашьха,
Уахык зны саапԥшын,
Сыбла ихыԥшылоит
Аеԥә лаҟәын.
Сыбла ихыԥшылоит,
Сгәаԥа иҭапԥшуеит,
Исԥәызыз абырлаш
Дара ирыԥшаауеит.
Иамырлашои амза,
Иамыршәуеи ашәахәа,
Мсыр қьаадуп ажәԛан,
Ианылоит сԥәаҳәа.

АҧСҭАЗААРА

Ашәҭ шкәакәа – сҳа цла,
Сыбла ҭырхаха,
Сыпсы хаара – сбыбыш,
Сымахә рхаха,
Сыбҕьы иаҵәа, бҕьы пшқа,
Стаца кас шкәакәа,
Пхашьа-пхаца, сыпшза,
Убжьы мыргазакәа,
Ҳашҭа унҭалеит
Аҵхабжьон ҳшыцәаз,
Дырԝыгь ухынҳәыма
Ҳаапын – ҿымцәаа?!
Лаша-лаша, аеыхәа,
Ласы-лас-ласкәантра,
Ушнышьҭпраара угылоуп,
Иумазам пшыха.
Иҳараза ҳамҭак,
Иҳаҭ убла аҭапшыха.
Иҳарҳа уцамҭаз,
Лаҳа-лаҳа, афԝы-хаа.
– Ишәҭыз аҳаҵла, – анасып шкәакәа,

Наk уҳацәхьатцма,
Ҳазхара уҳамбазакәа.
Иахьугзарц адгьыл
Анасып уҭоуп,
Агәырҧьареи агәхьааи
Рыла уеибыҭоуп.

Уара уҷеымҭра ажәақәа иреиҳауп,
Уара уҷеымҭра исанаҳәеит зегьы.
Атцх узалсуам, умҩақәа шәаҳауп,
Аха угәеисыбжь сапшаауеит уеизгьы.

Згәы апсҭазаара ҭалаз,
Насыԥны изыцралаз,
Зыгәхьаа зыцрытцыз
Аамҭала.
Уаҵәашьҭахь, уаҵәынза,
Цхеиқәа, мышлашала,
Ҳаицыз, ҳагьеинаалоз
Гәыԥхала.
Ҳгәы иҭоу маза-нымҵәа,
Иузымхҳәо ажәала,
Ҳгәаԥхара зегь нымхкәа,
Ирзаҳшап
Хәҭа-хәҭала.
Ма ираҳҭап мышкала,
Уахык ала ираҳҭап,
Ҳабзиабарала
Ҳапсадгьыл зегь хаҳḱьап.

Нас успылеит
Ианеипцылоз амши ацхи,
Ашарабжьгьы анымааԥуаз,
Сиеԥәагьы ажәԥан ԥәцараҿ
Инымԥәоз жәеинраалак анаԥуаз …
Нас успылеит,
Сымш хьшәашәакәа
Сырпыԥлан,
Санзырцәымцоз.
Хара икыдын,сазырпхомызт
Сымра- ҿымцәаа.
Нас иснылеит,
Исынхалеит уара улапш,
Испыххылан еиҭасыпхьеит,
Уара убла санхыпшыла
Сгәыгра ҿыхеит,
Сагьнампытцәрааит уи исыхьыз.
Нас исхылеит,
Исыххалеит уара ухьыз.

Сгәы иҭаз, исзымҳәаз иҭганы,
Ишәҭуан уа уҽаԥхьа адәакны,
Уи ашәҭ ҟаԥшьын, уи ашәҭ ԥхашьон,
Уи ашәҭ аҽы сымаза аҽазон.
Сгәы иҭаз, исзымҳәаз иҭганы,
Иахантәарак иауан қәаны,
Ихытцны амҩақәа ирнын,
Исныруаз уанаҳәарц иаҽын.
Сгәы иҭаз, исзымҳәаз иҭганы,
Уа уашҭа иҭалеит иԥшаны,
Уа убаҳча иҭагьежьит иара,
Уи ацлақәа архәеит асаара.
Сгәы иҭаз мацәысит, идыдит,
Хыхь жәҩанаҽ ацыԥхь аҽыддит.
Уи ацыԥхь уқәыԥсеит уара,
Исзымҳәаз кәицын – сгәыбылра.
Унцәан, упхызын, уагьуаҩын,
Зынзаск ҽа ԥсҭазаарак уатәын,
Саргьы устәын, ишыстәу амш,
Ишышәҭуа ашәҭ,саргьы сышәҭын.

Зны сыԥсызын амшын аҳраҿ,
Амшын ҳәаада сатәын.
Аԥсыз дуи, нас аԥсызкѡи
Са сеырцәысыхьчарц саҿын.
Иуԥсыхәои ахьтәы ԥсыз хәыч,
Амшын дузза агәаны,
Зны узымпыццәрааз аԥсызкѡы
Дгылоуп икаԥа ҳаны.

Уааит уара асы-лаша атәылахь,
Уатәааит уара ақәа-ԥшза адунеи.
Дбырлашха амҩан асы-аҳкәажә дуԥылеит,
Дразныԥсараха амҩан ақәа-арԥыс дуниеит.
Иарбаныз, азын, бзеирас уа иулаз,
Иарбан, ҭагалан, цәгьарас узыниаз.
Асы-лашеи ақәа-ԥшзеи рҳәааҿ ҳаатгылан,
Иҳазгәамҭеит иҳавсны ҳапсҭазаара шцаз.
Аапын тамашәҭны икапсеит ҳара ҳтәылаҿ,
Апхын аапсеит ҳара ишаҳзыԥшыз,
Ҳамаза, иаҳцәахыз, атцәа ќапшь иагәылан,
Ҳанасып иҳапшааз иаҳзымдырт иапшшәыз.
О, уара, ҳаамҭа зынзаск улахҿеыхым,
Уа уакәзамыз анкьа амцәыжәҩақәа змаз.
Апсаатә мҩас уоуп уара, зыԥырра ҭыхым,
Шәыгак ауп, ԥштәык ауп уа узыҳәан инхаз.

Уа уаныҟам ари аѡны ҭацәуп,
Рлымҳа кыдҵан аҭзамцқәагь зырѡуеит.
Асасааирҭаҽ алашара аркуп,
Аѡныѡныҵҟагь сыгага ҵшаауеит.
Уа уаныҟам ақәоура иаҽуп,
Ианалагаз сыздыруам, исмаҳаит.
Ҽуҭыз ҵьысшьан, иаалырҟьан сцәырҳаит,
Уа уаныҟам ухынҳәыр сҭахуп.
Амца еиқәуҵар ахьҭа ҟалазом,
Аҵша ахышәқәа кыднаҟьоит ҵьара,
Аилышәшәымҭаз алашыбжьқәа еиқәтәом,
Ҳгәарабжьара ибжьалада уаха?
Уа уаныҟам ари аѡны заҵәуп,
Ааигәасигәа игыламызшәа ѡнык,
Асаркьа икыду уцәаара ануп,
Саныҵшылар шҵасҭаху ҽазнык.

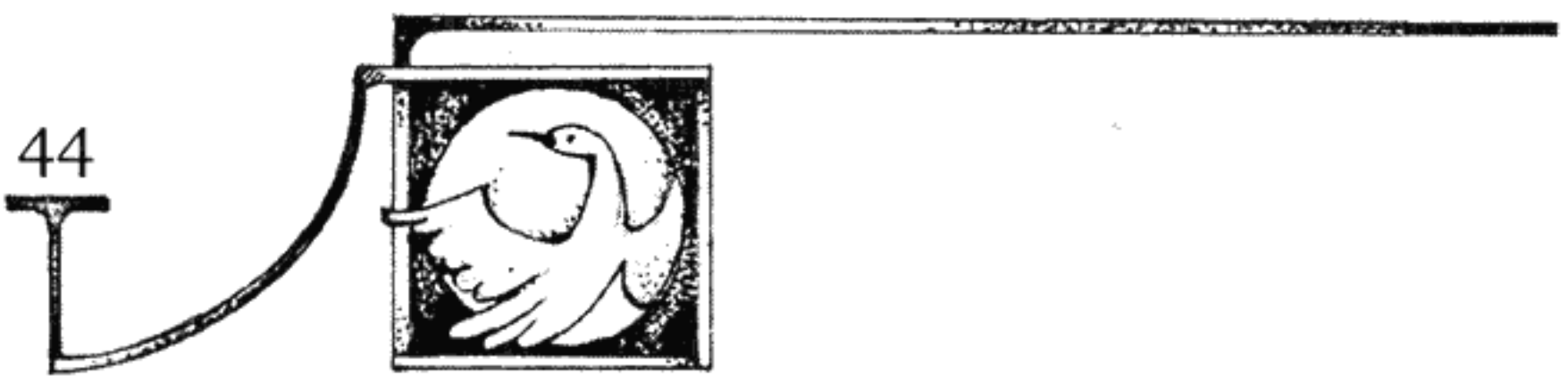

Даныцәоу изҳауеит схәычы,
Даапшыр, исаҳауеит ибжьы,
Длахҿыхуп ашьыжь ахатеипш,
Дласуп ашьабыста хәыч еипш.
Абна иаалкьаз, – даалкьеит атх,
Амш дналалт иеырхатан.
Дузынкылом, уи дарпысуп,
Зегьы дрыхьзароуп,дагьрапысроуп.
Ашьыжь деигәыргьан дапылоит,
Дахыццакуеит, дапыххылоит.
Амра гылар, амра дацуп,
Дымрахәагоуп,уи дмархәацуп.
Уатәтәи амшаз дгәыргьаҽҳәашан,
Дыспигалеит сызкәыхшаша!
Апстазаара нтәара шакәым,
Са исирдырырц – уи азакәу?
Уахьцалакгьы Ҳазшаз илпха
Уара иуцыз, уара иугәылпха,
Амҩа уқәыз уатәтәи амш ахь,
Шьха ҩазарахь уца ухьампшкәа.

Зны-зынла уи сажәеинраала гәхьаазгоит,
Изымԥыц, сцәа иаламшәаҷ уажәыгь,
Зны саныцәоу ԥхызлагьы истаахуеит,
Иныскхалан саанарԥшуеит шьыжьык.
Сацәыԥхашьан, абла атаԥшра сзымгәаҧьуа,
Саанхазахуеит сзаламго аԥра.
Уи ажәеинраала сгәы итоуп итԥнымцәахуа,
Сгәы азыхь еиԥш итцхәрааит иара.
Ҽамԥак сзахәар – цәаҳәа заҵәык аныспцахуеит,
Ҽамԥак агьама – аҵыхәтәантәи сцәаҳәа.
Уи аҽамԥа сыпстазаара ахҭныспцахуеит,
Уи злаԥу иреиҧьу аҵәаҳәа.

Ажәҩан иаҵәара иагәылсны
улаҒырз сықәҭәоит…
Ҳашҭаҿ зымала игылоу
аḱәардә иаҵәа сықәтәоуп…
Ҵхыбжьонуп. Ақәа ашьҭыбжь газом,
Сшеилысра сеилысхьеит,
Аха аҵх сагәылҵны сцазом,
Исзоуужьыз аамҭа нысххьеит.
Сымҩа азхәыцрала сҭәуп,–
Сахьынтәааз, сахьнеиуа…
Ҳашҭаҿ сааҭгылан сыҵшуп,
Аḱәардә иаҵәа сееиуатә.
Сузалымбааргь аҵх, умшәан,
Салазт аамҭала.
Уаҵәашьыжь угәы сынҭашәар,
Саауҵылоит лыҵхала.
Макьана ара сыḱоуп, сеибгоуп,
Уа ушḱа исымазам гәала.
Макьана сымшқәа нархоуп
Уа уныҳәаҵхьыз ала.

Азәы дсывсит ааигәаза,
Уи ихыԥша сара исыхьзеит,
Зныk санынҭаԥш илаkҭа,
Нас сыԥсҭазаара еакхеит.

Азә дымԓасит хараза,
Аха ицәаара ааскьеит.
Уи ицәаара сшахьыԥшыз,
Сыԥсҭазаара даеакхеит.

АШӘҬ-ҚӘА

Ақәа ицәгылоуп аҵлақәа шәҭны,
Ицәаакыз рышәҭқәа каҧсоит,
Ишкәакәаза ҳашҭа хҟьаны,
Ихкәааанза аапын цоит.
Ҳайҧылап ақәашәҭ анауа,
Уаҵәашьҭахь, асаат ааба рзы.
Ҳаанымхарц ицаз ҳазгәыкуа,
Ҳаиниап, уҭахызар, уажәы.
Мышкы заҵәык ауп ианауа
Имазоу ашәҭ-қәа захьзу.
Дыҟоуп уи амш зыҧшаауа,
Дыҟоуп уи амш иазыҧшу.
Иалан ақәашәҭ ҳлахьынца,
Ушьҭахьҟа ухьампҧшкәа уаала.
Егьҳагым, уи амшгьы ҳахьзоит,
Иаҳхьысыр, ҳгәы иҭаҳкыз назоит.

Уцәан, сыҧшқа, уҭахәхәа,
Узырҽыхада шьыжьза?
Аҷыс ықәҧраан уа уцәырҳаит,
Амҷәыжәҩабжьы са исаҳаит.
Иҷырҷыруан уара узы:
– Шьыжьыбзиа, са сразҟы!
Гәырҕьаҽҳәаша, ҽыц ииз!
Зрыхьз аҧсҭазаара ианыз.
Сшыцәаз сықәҽызҭыз абжьы:
– Абар изырлашо быҩны!
Иара иоуп, нас, ҧсыс ибхоу,
Дыбзааит, биҧыл, Ансоу!

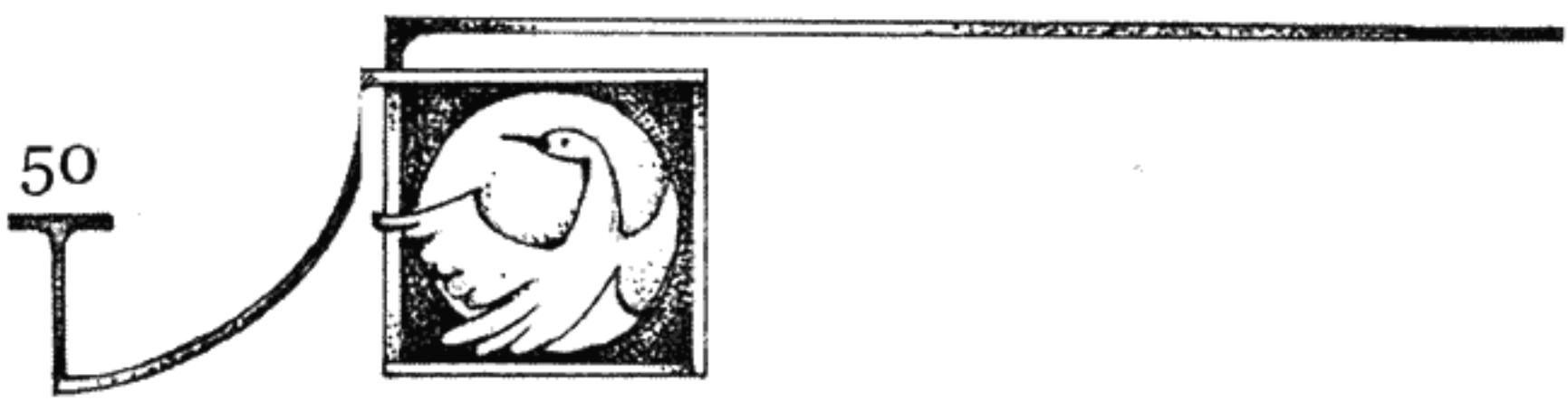

Хахәы чқәаҭыл,
Бла маахыр,
Иқьышә ҧшза
Гәилшәҭуп.
Данҧышәарччо амаалықь,
Хаарала са сымш ҭәуп.
Изамѡақәа ҵәа ҟаҧшьуп,
Амра изамѡа агәызуеит.
Уи дзырҽыхаз шарабжьуп,
Аҽцыс иаҵәа деиҧхызуеит.
Адәҳәыҧш иқәуп иқәкәашо,
Изыҧшуп аҽыѡҷкәын хәыҷ.
Уи игәаҕьра ицеиѡшо,
Ашьыжь ауп уи ицеыжәло.

Уччабжь хымкәа қәаршаԥоха
Сара исықәҭәон ес-уаха,
Аха есышьыжь уччабжь хкәоиԥ,
Умра хьыблақәа хаахон.
Урҭ рхыԥшылара гәаҒьны,
Сцон уа ублақәа гәызны.
Убжьы сышьҭан сахьцалак,
Убжьы сахьчон саншәалак,
Уи цәыуабжьын, ма иччабжьԥын,
Уи сыԥсҭазаара иабжьын.
Ҽыц иҽыхаз мшын уара,
Зегь зыреыцыз мчын уара.
Сымш зныхҳәаз аԥшьаԥоы –
Уччабжь хымкәа қәаршаԥоы.

Аҵх ҵхьаршәҭны – зны саагәылҵит,
Сахьагәылаз смазаны.
Иааимҟьан ажәҩан – адыҳ хысит,
Мацәыск схысит сааихҵәаны.
Адгьыл сықәыҵсеит сыццышәха,
Амшын салаҵсеит сбылнь,
Аха сакәымхеит инышәхаз,
Ажәҩан скыдлеит сиеҵәаны.

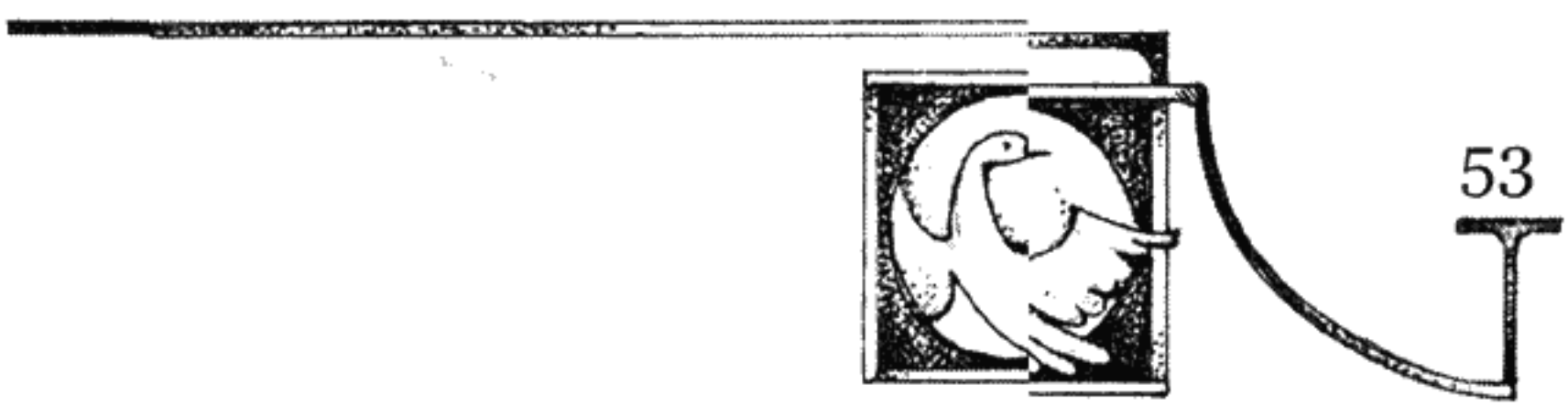

Ихысын ажәҩан,
аеҵәа ҭнарҟьеит!
О,уи зықәшәаз
иҧсы абжа ицәкаҭәеит.
Ицәхыҵт игәашьҭыбжь,
иалаҭәеит амшын,
Уи злымҳа иҭасыз
ауаҩы длашәын.
Ихтит нас иблақәа,
уаҩ иимбо ибаларц,
Еҵәак иаҳцәахәыз
ихьаа ичҳаларц...
Деиқәхарц, ахыкәаалеиҧш
згәы ахаҭа ҭзырҟьаз.
Дымҧсуа-дыбзамхо –
уи ахы зықәшәаз.
Уи ажәҩан иалнахыз,
имҭьо аеҵәа инхалт.
Ауаҩ игәы зықәшәаз –
ихьаақәа арҭьеит.
Хәык сынхыҵын,
даеа хәык сынхалт,
Сгәы еиҵыҵын,
сгәашьҭыбжь сыцәкаҭәеит.

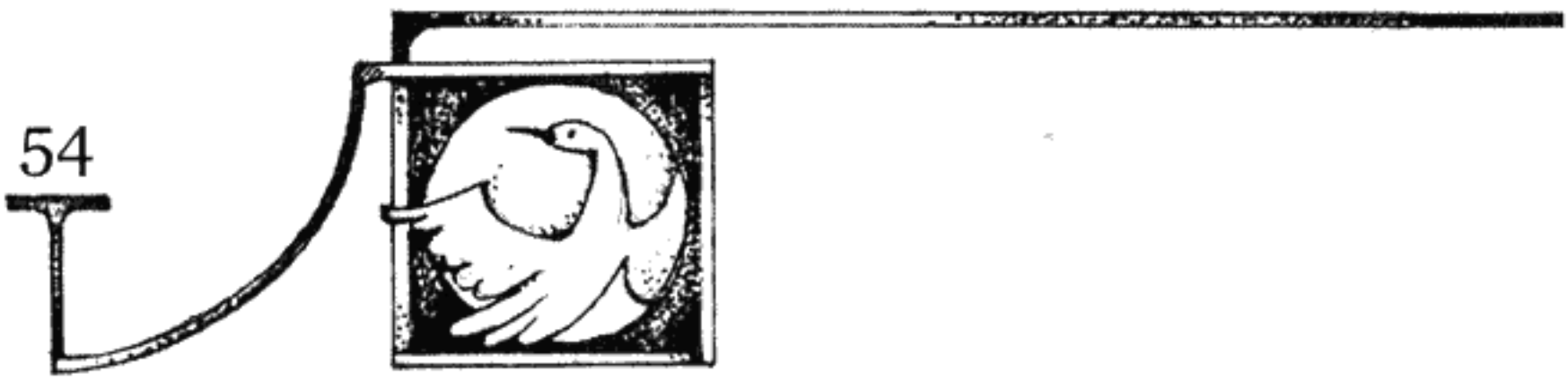

Иудыруама, уаапын сакәын,
Имзанраз упшзара сакәын,
Ушәтра зегь зыршанхаз сакәын.
Удәы иатцәа сыкәыршан сзазан,
Убгьы иатцәа сакәтәеит сцәыкәбарны,
Сыкәнарбеит мра шәахәак сазан.
Иудыруама, зиас дук атцан
Схаҳә шкәакәан, сбырлашны старшәын,
Сеимхәыцны зны ухәда сахаршәын.
Сыпшан, зны иупылан ушьтызпааз,
Уаапын хылпагь ухызпааз,
Узамфакәеи укьышәи ирхьысыз,
Ицаҳәцаҳәуа ублагә интысыз.
Сара убри улабжыш сакәын.
Ицаау сгьама умбакәа,
Ихьшәашәоу сзы цкьа умахәакәа,
Сыпсы ахаара иатцоу уздырзом,
Са сышҟагь ахаан узырзом.

АҧСААТӘ МҩАС

Ажәҩан иаҿыкьаса инеиуеит аҧштәы иатҷәа,
Ҳадгьыл иахытҷәарц егьагым уажәшьҭа.
Аҧсаатә-мҩас сашьҭоуп,
Среиуоуп уи иаҩазо,
Аамҭа-ҧсаатә-мҩас схыҧрааит еиҭа.
Уи снахьыҧшааназа аҳауа лас иалазит,
Ҳамҭас аҧша иатҷәа ннажьит цаҟа.
Ҳаҟамшәа, ҳмааицшәа аамҭа ҳалазуеит,
Ажәҩан ҧштәы ҳҿалазҩан,
Ҳлеиуеит ҳқәаха.

Бжьынтәы ишеит, –
Ихәлеит бжьынтәы.
Уи абжь-аамҭак
Срыбжьанацы,
Исызгәаамҭазакәа,
Сыцых шлеит,
Быжьра-быжьцәа
Са сылапш хеит.
Егьа сцаргьы,
Сеикәнаршон,
Сызлалагаз ахь
Саанагон.
Антцәамҭа, алагамҭа – акоуп,
Адунеиаҿ иҟоу еикәшароуп.

Ажәа заҵәык сара исызхоит,
Уара иузҳәар, сара сарԥхоит.
Ажәак уамеигзан сара сзы,
Ажәак иҽнахуеит са сыԥсы.
Бхынҳәы! – убри азаҵәык сызхоит, –
Баапшы, ба быда са ҭахоит!

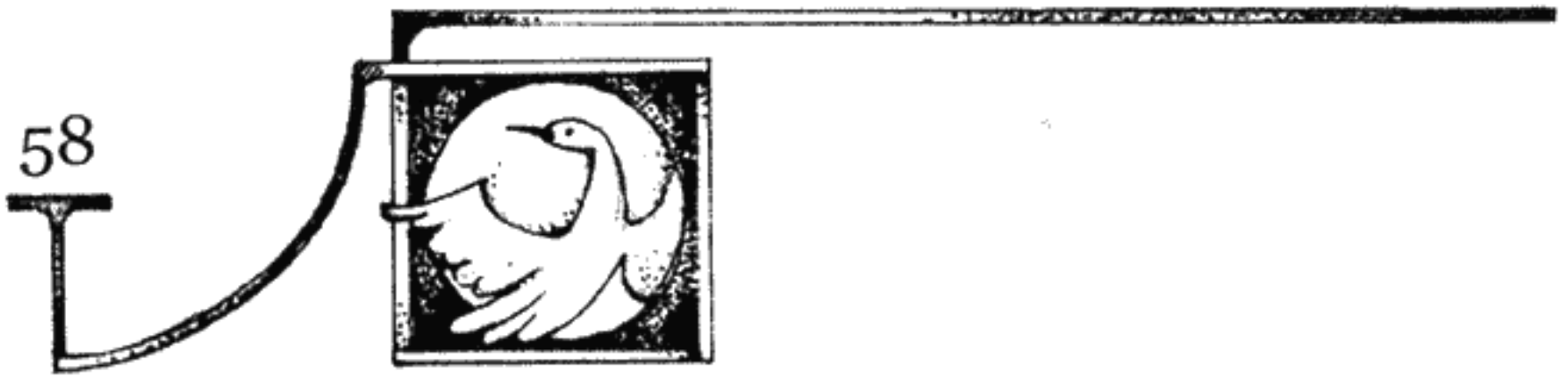

Саркьа цеыхан
Амш цеит ипыххаа,
Амра цеыха
Ссаркьа ианыччалоит.
Амра апеымтаз,
Амш иашоит апсыхаа,
Инеиааиуа, сыгага
Амфа ианхалоит.
Еимгеимцаран,
Амши атцхи рхәааае,
Иаацәыркьахуеит
Сзыцәшәоз лапштцашәарак,
Снахьыпшхьан уи
Схәычра лакәқәа рхаан.
Еимгеимцарак, –
Аиреи азреи рхәааае,
Амш сапылоит,
Амш капсоит ипыххаа,
Амра цеыха
Ссаркьа ианыччалоит.

Усмыхәаҧшын, амза,
Улаҧш сацәшәоит.
Арахәыц па хәыҷ дықәгылан
АзҒаб дкәашоит.
Амза – уи акәашаҩ
Лыблақәа руак,
Шәара амзашәа лзышәҳәа,
Лара даныҧслак.

Закәу аамҭааз…
Тамашәҭреи быҕьѡеижьреи анеицыз,
Ҭагалангьы ааҧынгьы анеициз аамҭакны.
Сагьқәыҧшны сагьбыргны саналаз
Уи аамҭа,
Уажә аамҭадара ицәхалаз,
Зтамашәҭра быҕьѡеижьран иаҧылаз,
Аҧсра аччаҧшь шәыта зынхалаз.
Закәу аамҭааз…
Акгьы сзеилымкаауа, сызҟызу?
Разҟызу,
Ас зегь ахьеилаз,
Ас зегь ахьсылаз –
Тамашәҭрагь, быҕьѡеижьрагь,
Ақәыҧшра хыҭҟьарагь,
Абыргра лашарагь.
Аҧсра аччаҧшь иаркараз…
Закәу аамҭааз…

Жәԥан иаҿытцшәан, цәыкәбарк каҭәеит,
Лабжыш-цәыкәбарк шә-гәырԥак ҭазеит.
Шә-гәырԥак чҳаны дыччеит азәы,
Уи ичча иҿенахит шәԥык рыпсы.
Иузышьҭымхуа лабжыш хьанҭан,
Иузымычҳартә уи аччабжь цан,
Ипхан,иҟәандан, иласын,
Лабжышк уи ала ирбатәын.
Шә-лабжышк ахылцзаргь агәырԥа,
Ччабжьык иазымиааит иара.

Апсабара ацх ашәуп,
Уи ашәнахаанза илашәуп.
Зыркәик аларшәуп цьара,
Ицәырҟьа-цәырасуа, ибылуа.
Уи ауп лашарас иаҳзынхаз,
Ҳамра-пеыха иацырҟьаз.

Гәырҧьаҽҳәаша! –
Азын шәҭит!
Сгәил ƙапҵшь аблақәа аанартит.
Иагәылыпҳоит асыршәы
Амца кәиц хәыҷ шарпазы.
Анцәа имҭа ҷьашьахәык,
Сашҭа арлашеит шьыжьык.
Уи иналахеит сыпсы.
Ашәҭ иагәылапҵсаз асы,
Асцыракәа сыцәкапҵсеит,
Сышрылахәмаруаз са саапҵсеит.
Абар иахьыхынҳәыз схәычра! –
Асы шкәакәа, ашәҭ аира.
Азын хьшәашәа агәаҽы
Сымца ҩатцхахеит уажәы!

Азын иалаҭәоит ақәа…
Изыҭуеит ус ҳазын хымкәа.
Асы ҳшеиԥхызуа ҳгәыкуа,
Иаҭахушәа, иаҭахымшәа,
Сык наҽыҵышәшәоит хара.
Шьҭа ееанынза ишәызшәырха! –
Инаҳақәҽытны инаскьоит,
Иқәаны, нас ҳазын сымкәа…
Ҳапсҭазаара – азын хымкәа.
Азын иалаҭәоит ҳапсқәа.

Дызбеит асцырақәа рҭыԥха,
Дызбеит ақәа цәыкәбарқәа раҳкәажә.
Амра- хьырԥыс- ашәахәа
Дсыхьзан сызҽеиҭит:
– О, са саҳкәажә!
Бхынҳәы, са сыԥхынра, бхынҳәы!
Ибхаршә ибырлашу бкасы,
Атаа-пеыхақәа быргәылтц,
Адәқәеи азиасқәеи бырхылтц.
Апхыз ссир иалашоу бара, –
Аира, аҽеыхара, абылра!

Ублақәа сықәурԥхан,
Сыԥхыз иаҵәа салухит.
Иҭалеит сыԥсы,
Ихынҳәит сыԥсы
Ажәѡангәы иалахаз,
Иархынҳәит мчы-лашак
Ари адгьылахь,
Анкьа зны изқәылашьцаз,
Ҳааицрымшәо, уареи сареи,
Наунагза, ахаан ҳазқәылашаз.

Амза хьѡежьуп, ихьҟәыршәоуп,
Аҵыҵь аҵа иара ҭоуп.
Аҵыҵь ыҟоуп ҳа ҳханы, –
Азмыжь ҵам-ҵамуа, ииаҵәаны.
Аҵа узыҵшаауам ҵаҟа,
Заҟа з-ҭыстахьои сара,
Амза ҭыстарцы сҭахны,
Ихьѡежь хазына хьҟәыршәаны.
Адунеи амалқәа иреиҳау,
Жәѡан доуҳала са исырҳау?
Ҳамҭак санашьоу мамзар?
Срыцҳан мзада са сынхар.
Ус сааҵшыхуеит сцәырҳаны,
Амза аныршәлоуп са снапы
Ихьымацәазны, игьежьза,
Уи насымҕасҵар, сласза,
Ажәѡан сналазуеит сумбо,
Убри ауп саргьы сзыцәшәо.
Са сацәызыр адунеи,
Уи еиҳа-еиҳа ихәыҷхо,
Зны инагәылазып иаргьы
Мреибаркырае иумбо.

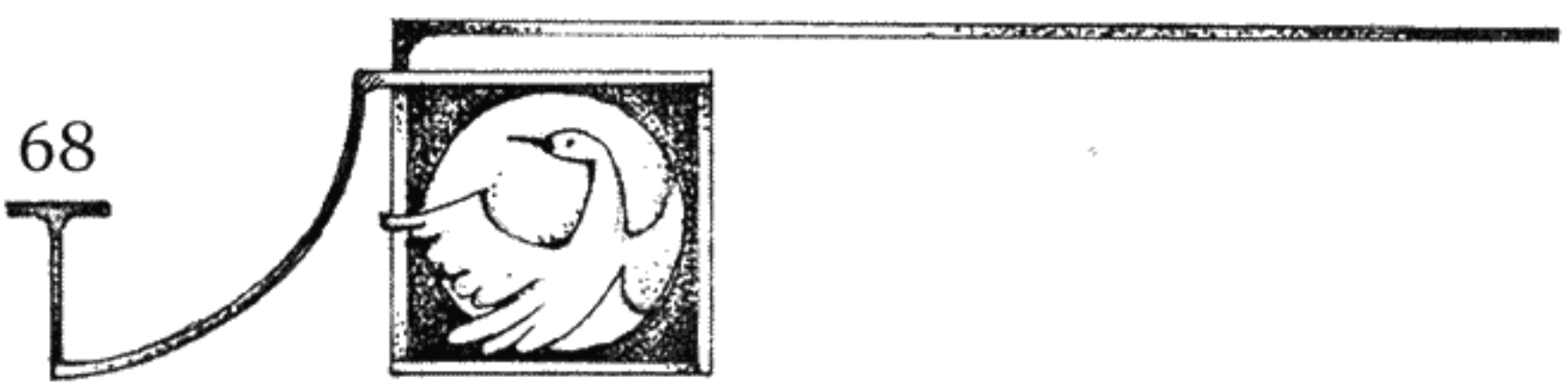

Гәыбылра хәыцык ҳәа,
Згәы былхьоу улмыҳәан,
Уца, успцыртц уара арпцыс,
Уоусышьтуеит уныҳәан.
Ухәыцуп макьана,
Уажәоуп ҽыц уанҽыха,
Агәазы смацьаноуп,
Сгәы былхьеит азыҳәан.
Уара уажә узхыееоуп,
Зцәаныррақәа зыцәхытцыз,
Сара азиа еипцш стынчуп,
Иузымпцшаауа сытца.
Цьара стцәахуп стцаулан,
Уара уцәаныррa ухытцәоит,
Иутахуп ҳаипцылар,
Сара гәтыхашәк срытцоуп.
Уара узы зегь ҽыцуп,
Уажәы иубоит ргьама,
Сара сзы зегь цәызуп,
Зегь цахьеит, уаҳама.
Иурхынҳәырц уашьтоуп,
Сгәы,сыпсы, сыпхарра,

Урҭ узыԥшаауам, уца шьҭа,
Иубаргәуи, иухарои.
Гәыбылра хәыцқык ҳәа,
Згәы былхьоу улмыҳәан.
Уца, успырц уара арԥыс,
Уоусышьҭуеит уныҳәан.

Ишәҭит аҳаҵла –
Гәырҧьаҿҳәаша!
Исуҭои ҳамҭас
Сгәы зырҧхаша?
Имшазацкәан
Апсы ҭалеит,
Ашәҭ шкәакәакәа
Аҿалеит,
Аҳа махәқәа
Реырхахан,
Схышә инахан,
Сыѳны иѳналеит:
– Шьыжьыбзиа!
Гәырҧьаҿҳәаша!
Ҳамҭас – амра –
Угәы зырҧхаша!
Ҳамҭас – аапын –
Абла ҭшаша.
Шьҭа уа уоуп
Аҭак ḱазҵаша.

Ақәа сыхьзуп, са сцәаакуп,
Сара исцәылазгьы дцәаакуп,
Аха дыӄоуп дгәырҧьатцәа,
Дзырыччозеи агаза,

Ахьҭа илалар ибап.
– Зныk сбаазазаргь сыҽесырбап,
Ақәа снапсыр амра ԥхоит,
Амра ацәыларагь сгәаԥхоит.

Ашьац дылоуп – шьапыхты,
Дкәашо дыкәуп – шьацәхыртәы,
Аԥша дакәтәоуп, ибжьазам,
Уи дканажьыргь гәырԛазам.

Деиҭаԛатцӄьоит деилыхха.
– Аеыԛчкәын хәыч, шьҭа иузырха!
Уабадәыкәлеи уццакны?
– Ицоит аамҭа ԥырны.

Иара идагь уаԛ дахьзом,
Амца дакәуцар дбылзом.

Адунеи уажә иара итәуп,
Амҩа нымҭәакәа дырнуп,
Дымҩахытцышт нас цьара.
Ихьзу жәдыруоу? – Аҿара.

Сара сааира пҳызушәа
иумбан,
Уашҭа сҭалеит, атҳ
аалашан,
Уашҭаҿ ашәҭ шкәакәа
сара исзыпҳшын,
Иқәыршан азаза
абырфын.
Уара уахь са сымԥа уи
хнаҟьон,
Умардуан снаҿалахуеит
цхабжьон.
Ашә аатуеит, уԥонашәгьы
са исзыпҳшын,
Зны сапҳшәыман ара,
зны ссасын.
Ҳаибадыруан, стәымуаԥоымызт
зегьакоуп.
Уа уԥонашәи сареи
амаза ҳабжьоуп.
Уара уцәоуп, угәы каршәны,
ахәыҷ еипҳш,
Итәахуп, акасы ахаршәуп
уара упеипҳш.

Уаҵәтәи амш –
еилыскаарц сашьҭазам зынза,
Шарҧазынза ибымоу
аамҭа бзырха,
Иҟалап нас, уаҵә ба бзыҳәангьы
аамҭак, –
Убас санаҳәоит
уԥоны зырлашо еҵәак,
Уара уахь смырҟьалакәа
саазго,
Убыскак уа уашҭа
сгәазырҧхо.

Аҟәа, сыла уҭалаҳауп,
Қәала уҭазуп, Аҟәа.
Уара ассир уалаҟоуп,
Ашәҭроуп узыргәаҟуа.
Амра хьзуп иуқәнаҭәо,
Ашәахәа цырцыруа,
Уара удгьыл сықәнацы,
Угәеисыбжь гәакьа сныруа.
Уцәуон зны, усзымҟажеит,
Ухьаа хызеуаз сакәын,
Ҽумҭит, узымцәажәеит,
Хәырбԛьыцны ухәра сақәын.
Уччон зны, угәырԛьа ҳәаадан,
Упсҭазаара хышхытцәон,
Уаԥбаҟаз, Аҟәа, хьаада,
Зны улаԛырз ухытцәон.
Шә-гәырҩаак урылцны уеынасҭха,
Уиируан ҽыц, ҽыц уҽыхон,
Ухьышьҭрахь угьежьны уҽынаухан,
Ҽамҩаак апсра унаҽыхәан.
Зынгьы сыла уҭалаҳауп,
Қәалагь уҭазуп, Аҟәа.
Уара ассир уалаҟоуп,
Ашәҭроуп узыргәаҟуа.

Исзаатит ажәҩан агәы –
Гәышеишеи,
Исхалеит адгьыл аԥсы –
Ԥсылаша.
Иҿыхеит, еигәныҩит геи-шьхеи, –
Испԥылаша,
Имацәыст, идыдит адунеи, –
Сара сызнылаша.
Сынцәам, спааимбарым,
Суаҩуп,
Мҩак са сызқәылаша, –
Адгьыл ахсаала иануп,
Сгылоуп суалуашо.
Иалдоуп ахсаала шә-цәаҳәак,
Иссируп урҭ реихдашьа,
Снапсаргәыҵа ианысуеит мҩақәак,
Сақәшәахуам реихҵәашьа.
Исзаатит ажәҩан агәы –
Гәышеишеи,
Исхалеит адгьыл аԥсы –
Ԥсылаша.

Аамҭа смазо сызшаз,
Ааҭгылаха сымҭакәа.
Мҩа заҵәык
Шәынтә сеикәзыршаз,
Аамҭа цәгьа иумҭаны,
Ҳамҭас исымоуп сара
Имыцәо гәаҭа лашак,
Уа уакәхап, сфырхаҵа, уара;
Сгәы иҭнымҵәо иҭалаша!
Ашәышықәсқәа иргәылсны иаауа,
Сеибашьҩы – гәеиҵамха!
Сгәаҧхара кәалзны иушәҵауа,
Ухаҽы лаша еицамкуа.
Идәықәуҵаз жәҩанахь ухҽа
Фцырҟьоуп излыхугьы.
Угәеиҧш иаартуп умаҽа,
Хьцахоуп изныхугьы.
Икыдҧаау еҵәала ҳзырҧхаз,
Жәҩан мца лашарала.
Ахаан имызуа инхаз,
Иҽымцәааз гәаҧхарала.
Ашәышықәсқәа ургәылсны уаауеит,
Сеибашьҩы – гәеиҵамха!
Узықәтәо уҽыццышә ҧыруеит,
Аҽышьҭых, аҽеиҵыхны!

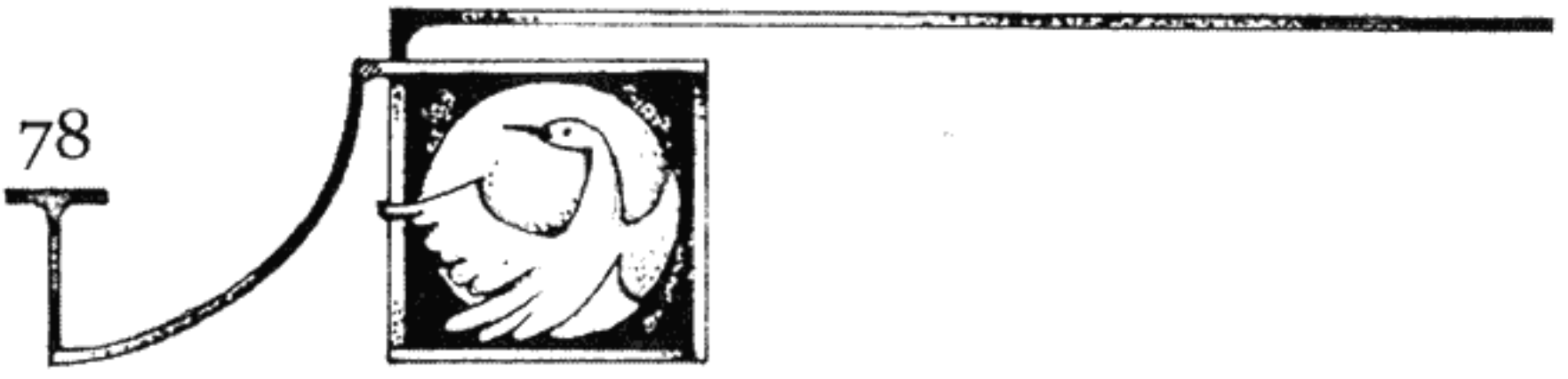

ШӘЫМҬАК

Шәымҭак – дырԥеегь уара иумҭан,
ҳамҭан,
сцамҭаз.
Шәымҭак –
Еитцых сара саамҭа,
еиҭа мачқк,
еиҭа краамҭа,
унах,
инаскьаг
сыҷҳәара.
Иарбан еиҳау сызҳәара!
О Анцәа ду!
Ушәҟәынтца
санымзар –
сантца,
санызар –
санумхын,
сыхьзыдазар –
ухьз сыхтца,
Еимгеимцарак,
шәымҭак сҭагза.

Шьҭыбжьы лаша – ашьыжь,
Шьҭыбжьы цәаак – азаза,
Шьҭыбжьы ццак – азиас,
Шьҭыбжьы иатцәа – сгәатцаҿ…
Иҿымцәаауа мцашьҭыбжь,
Упҵсы ахьынзаҭоу уашьҭаз,
Апҵстазаара агәеисыбжь
Унырзар уамеиҩсын,
Уи иакәыршәа угәеисра,
Упсып лагаҩага,
Бжь-пхызхаак рнаҩсан,
Уи ашьҭыбжь сызнага.

Сгәы ахәышәтәуеит
Сцыс уҷырҷырбжьы,
Сгәы апҟарстақәа
Ианылаз арҕьоит.
Ахаан сыззымзырԛоыц ссирбжьны,
Инымтцәазо гәырҕьабжьны игоит.
Ицәырызгаз ашарпаз ашәа,
Амш иахазтцаз зыпсы,
Уҟандаз, шьыри, иуаҳазшәа,
Ипстатцагоу сцыс хәыҷ абжьы.
Итцхәрааз азыхьқәа ирԛоызоуп,
Ма иааиуеит цьарантә хьытцәтцәабжьны,
Ашьыжьтәи ақәа ццак иаузоуп,
Исыкәтәан сеилысит уажәы.
Сгәы ахәышәтәуеит
Сцыс уҷырҷырбжьы,
Сгәы апҟарстақәа
Ианылаз арҕьоит.
Упыц хәыҷ упсыхаара ыкәкны,
Апырра ашәақәа уҳәоит.

Ашәҭ атцкы шкәакәа ашәуп,
Бырфын лыхуп, иласуп,
Ахылпа ҩежь хәыч уи иахоуп,
Ианаагәылшәазгьы уажәоуп.

Ахәда хыцәза, икаткато,
Иапылалакь зегь цьашьо,
Инеиааиуеит адәаҽы,
Иахалашоит ахаҽы.

– Уабадәыкәлеи ныќәара? –
Аҩызцәа азцаауеит иара.
– Хара снеиуам, иааигәазоуп,
Сахьыќало ахәаҽоуп.

Амра ахьавцуа са саннеи,
Уантә избарҭоуп адунеи.
Ахәы ихытцны амҩа цоит,
Амшын аќынза уи назоит.

Сынхыпшылар, сгәы азҳауеит,
Мышкы затцәык са сышәҭуеит.
Адәы иатцәа, амра, амшын…
Мышкы убри зегь сара истәын.

Ухахәы рҳәы-рҳәны,
Ухахәы ҳәаны,
Ушьҭасцоит, нан хәыҷ, нан,
Умцәуан, умыччан,
Уцәа ааит, уагоит,
Ужәԥа ишыкәтәоу збоит.
Амцәыжәԥакәа еикәаԥсоуп,
Абжьы хаа ахоуп.
Шьышь-наани аҳәоит,
Ацәара угәаԥхоит.
Ихароуп, иааигәоуп
Аԥхызкәа раҳҭынра.
Цхызк уара иузыԥшуп,
Иуаҭәоуп абара.
Шәыгахк еилаԥсоуп,
Сахьала еикәыршәоуп,
Ашәҟә хәыҷ еиԥш иаатуеит,
Уаԥхьалар ауеит.

Хьыбла – зыбла хьыҧшшәылоу,
Хьымра – зыблақәа мроу,
Хьыма – ахьышәахәа згәылоу,
Хьҵыс – ахьышәақәа зҳәо.

Хьымца – ахаан имыцәо,
Амцагә шаҳәшаҳәуа изызҭоу.
Алакәаҽ иуҧылаз, угәы иҭнымҵәо,
Хьымкәараса ҳәа изышьҭоу.

Хьрыҧс – ицаз ираҧысны,
Амбаҽ зегь раҧхьа иназаз,
Хьзан – уи иоуп згәы мыҭрысыз,
Зхыци зхәымпали еибагаз.

Аҷкәынцәа еицрымшәо еицу,
Азҕабцәа знапқәа еибарку,
Ажәҩанаҽ зиеаҵәахә кыду,
Адгьылаҽ зымцахә арку.

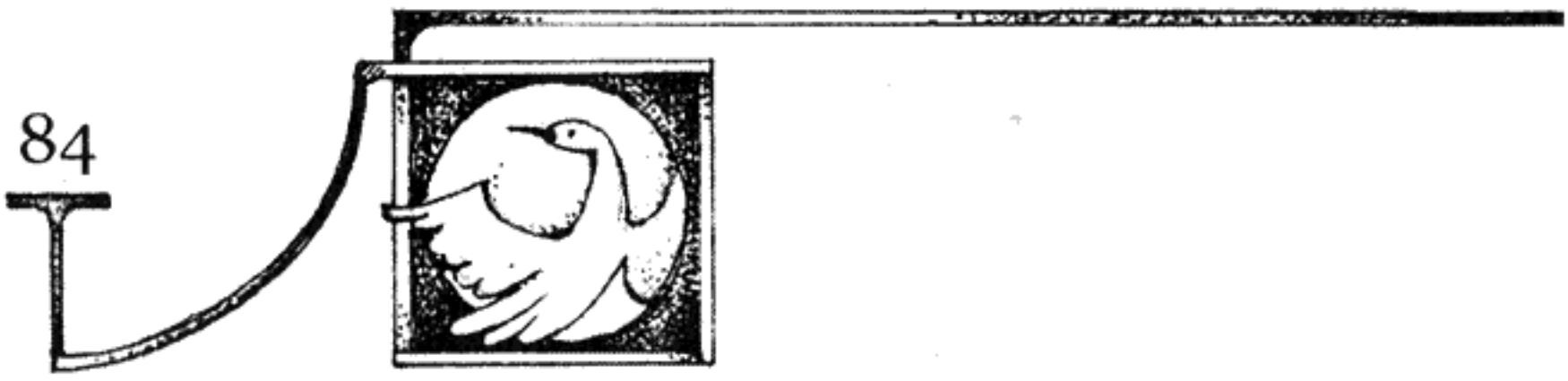

АСАС

Ахьхыцырҭа амра хыцт,
Ҳадгьыл ашьҡа имҩахыцт,
Исасуан уи ҳаҩнаҭа,
Иахалашон алакҭа.
Амра амаҷ улатәын,
Азыхь ашьҡа цалатәын,
Иаагатәын азыхь таны,
Аирыз шкәакәа иҭаҭәаны.
Амра аҿазәзәон есшьыжьы,
Иазынасышьҭуан сара азы,
Сымпахьшьала аҿы сырбон,
Сыхьтәы ххәала ахцәы сҳәон.
Хцәыс уи иамаз шәахәаҟәан,
Ҳара ҳадгьыл иахьыршан.
Ҿыц аееилаҳәан уажәы,
Еилаарцыруа акәымжәы,
Зегьы ирҭаауеит сасра, –
Ҳгәыла, ҳазла, ҳҭынхацәа.
Дарбан амра иазыпшым,
Асасдкылара зҭахым.
Асас ицуп быжь-насыпк,
Уи ҳаипыларц ҳааласып.

Ахьхытцырҭа амра хыцт,
Ҳадгьыл ашҟа имоахытцт,
Исасуан уи ҳаонаҭа,
Шьыри, иаҳҭаанда еиҭа!

Исызныжь шәыгак, зегь реиҳа илашоу,
Асахьатыхоы зшәыгакәа зшо.
Исыҭ зегь реиҳа иҟәандоу апҵшшәы,
Ихызоарц уи ала зны исхалаз ашәшьы.
Уаарас – ашәыга ҵхаррала иҭәу,
Аамҭа хьшәашәа исиааирц иаҿу
Уи апҵшшәала саиааирц,
Исшәырц иҟапҵшьза,
Аха аҟапҵшь шьапҵшшәылоуп,
Иаҳцәакәҭәаз ҳҿара.
Атцхгәы еиоызшо мацәыспҵштәык сызныжь,
Шәыцхык анеихало иааимҟьартә иҟазцо.
Сытцх мзапҵшшәыла, разныла ихыркыз,
Сымш гәыҷрала ипҵхартә иҟазцо,
Уамеигзан ашьацпҵшшәы,
С-Апсны иахьырша,
Мрашәыга, хьыпҵшшәыла,хьзыла ихырҷа.
Ҵшшәыс иамои ҳхакәаитра,
Иагьамои иара?
Уи атцанза иззыжәыз
Дахыпоит апсра.

Ацх бырфынлых
Скасеипҵш ипҵыруа,
Адгьыл иахаршәуп
Абла хҩауа.
Сбырфын кас ахысхыр,
Абла хнатуеит,
Адгьыл сырҷеыхар,
Агәы абжьы саҳауеит.
Игьежьуеит, иццакуеит
ааМҵа ахыц,
Улапҵш захьымзо
идәыкҿалахуеит ҷыц.
Агьежьра иацнаҵоит
адгьыл уажәы,
Аанҷасшьак змазам –
ипҵыруеит адырды.
Изырҵәиуа дарбан –
уи амч мырха,
Абжьы саҳауеит
Саҵанеи лдырдха.
Адгьыл иахыҩуеит
уи дыдраҵас,
Ацх агәҵаны
ҳгәаҳҷеанызҵо бжьцас:

Ишнеиуа ииаҭгылар
аамҭа ахыц,
Адунеи ду ашьара
ишыҟәҟьо шәазхәыц!
Атцых бырфынлых
Скасеиԥш иласуп,
Адгьыл хаҿы гьежь
Касыла итҽаахуп.

Иқәҵоу уарҳалны
досу иҳаҭәоуп
ҳлахьынҵа,
Зсахьа анызҵо
ҳара ҳакәхуп,
ақәҵаҩцәа.
Азәы дҟазоуп,
азә дықәҵахуеит
уамашәа,
Азәы изалдом
арахәыцла
ацәаҳәа.
Егьа иундаз
ицәеизадахоит
еазәы,
Азә еилыҕраа
ицәыҟалоит
иразҟы.
Ҵьара иҧштәыдоуп,
ҵьара шәыгахк
еилаҧсоуп,
Ҵьара еиқәароуп,
ҵьара асахьақәа
лашоуп.

Абна иаалҟьан,
ус иааҭгылахуеит
аҽацә,
Ҵьара ихѡежьааyп,
ҵьара еиҵәҟаҟароуп
ашьац.
Аҧсаатә-мѡас,
лаҧшы зхьымзо,
уа иҧыруеит,
Ҵьара азылбааҟьаҟәа
рышьҭыбжь
уаҳауеит.
Хара ацаҟьа
иаҽалахуеит
абҕаб,
Ашәарыцаѡ
ҵьара ихысыбжь
уаҳалап.
Иҟәызҵода
иҵыхәаҧҵәарадоу
ҳуарҳал?..
Еимгеимцаран
уи ҳаҧсҭазаара
анхалт.

Рыԥсы еиԥоыршеит
Агагеи ауаԥои,
Еицырхалеит ԥсы заԥәык дара,
Амԥа ианхалеит
Аамҭа ԥшаауа,
Имԥахырԥьарц иақәыркит аԥсра.
Еиԥоыршеит ргәеисыбжь
Гәы заԥәык зызҭоу,
Рыԥсыԥгьы еиԥоыршеит,
Еиԥоымшоз дара.
Ауаԥоы заԥә, зынаур зышьҭоу,
Илшарыма иаԥьал ацәцара?..
Ма зыгага зԥәызыз ауаԥоы,
Ԥызада дынхазар, дыԥшаауа?
Еиԥырԥызар ус еиԥш азәырԥоы,
Иԥахума уаҳа еиниауа?
Рыԥсы еиԥоыршеит
Агагеи ауаԥои.

Ипқымтцәо рахәыцны сатдоуп угәыр,
Иамои нас ҳамш ахьытлаз иузахыр,
Ма ҳажәԥан акалтқәа ахьцытлаз ихурҵар,
Ма ҳадгьыл бырфынлых рахәыцла иқәуцар.
Азахԥы иоуп изку уи агәыр,
Иамои са сзыҳәа насыпк изахыр.
Уи зегь реиҳа ицәанаалоу матәоуп,
Уи аматәа ушәызцогь иушәызхуагь азә иоуп.
О, Азахԥы, цәеижьла еилазҳәаз ҳапсы,
Ажәԥан ду ҳадгьыл иазыззахыз зны.
Шьта амш ҳацәкьаҿуп, атцх ҳацәтшәоуп,
Ҳаматәа ҿыцқәа ззахыша дыхиоуп.

АШАРА

Хәыц еиқәатцәа зларшәым,
Атцх акәа иҭаршәу,
Касыш цаҕа зхаршәу, –
Амш-ҭыпҳа цәрышкәа,
Ҽыц иҳаднагалаз,
Аҭацара знаало, –
Азиа бцаны брышҳа,
Бшьыршьаф пҟышқәа хиаала,
Ицәцаны баақонала.

Ацх цыць цаула жны,
Ёирызк лыма, амш ҭтаны,
Иаҳзаалгон ҳара Анцәахша,
Нас иаҳлыржәуан ихышха.
Ахш ацара ҳа ҳзы ихәшәын,
Гәхьаа змаз зегьы ҳхәышәтәын.
Ҳгәырҧа иацлон гәырҧа змаз,
Малс апсҭазаара зызшаз.

Сыцәоуп са сгәы унадкылан,
Сгәеисыбжь уамырҷеыхан…
Уа упҵсыпҵи угәеисыбжьи
Аҩы хаа еипҵш снаҷеыхәоит.
Са снаҷеыхәоит сҷажәакызшәа,
Исымамшәа ҵсыхәа,
Амра-шыра исцәажәызшәа,
Ҷамҩак уа упҵсыхаа.
Ҷамҩак, сашьит, упҵшзара,
Схызхыз Анцәахшара!
Узамҩакқәа рыпҵшқара,
Уқьышә ҟапҵшьқәа рыпҳара.
Убла–шәахәа згәылыпҳо,
Убла–жәҩангәашәахьара…
Умаалыққьцәа рылпҳа
Хшушәа иухьдыршароуп.
Угәы каршәны уцәахуп,
Са снапқәа урыниаалан.
Уатцәтәи амш ахьытцәаху
Уазҳәо упҳыз далоуп.

Иубахьоума ақәа агьама?
Иубахьоума ақәа апштәы?
Иахьыкәкәама уара узамҩа?
Уахьнагзама угәахәтәы?
Кьаҿ ласушәа инаушәылеит,
Инаушьалеит шьатцас,
Итәеит ушьта хәычқәа зыла,
Иҳазгәамтарцаз уахьцаз.
Цәгьа ицәанаалоуп ақәа иушәылаз,
Цәгьа днапҟазоуп иззахыз.
Цәгьа длахҿыхуп сара испылаз,
Ақәа аҿыхәара иаҿыз.

Амши ацхи рыбжьара
Аира амаза бжьоуп,
Амши ацхи апҵтазаара
Агәеисыбжь рыбжьдоуп.
Агәеисыбжь еихсыҕьуам,
Агәеисыбжь ҕәҕәоуп.
Уи ашьҭыбжь зхылҵуа
Сгәы ацҕеипҵш ирххоуп.

Иузымхеит амра ашыра,
Са сгәы ашыра уаҳәоит.
Апҵтазаара еилашыра
Уалашыԥкны уцахуеит.
Илаҟәуеит уа узы амза,
Арԥашқәагь лбааҟьахуеит,
Иужәуа арԥаш хаамзар,
Узхара ҟалахуам.
Иарҧьазкыз азыша,
Сзыхь ауп узҟажахуа,
Сымцоуп узыблыша,
Еиҧьуп унаскьахыр.

Ақәа ушалоу снаухьзоит,
Ҳаицыбаазар бзиа избоит.
Усзыԥшы,
Ақәа узыԥшуп,
Сгәыбылра уара иухьыԥшуп.
Ҳаидызҳәало азыԥсы
Иаҳҳьыкәкәа икаҭәоит уажәы.
Инасыкәырша унапқәа,
Умшәан ҳаҵәахуеит ақәа,
Ҳагоит ԍызара ҳзуны,
Ауаа рылаԥш ҳаѣәганы,
Ҳааизныжьны нас убра,
Аҳауа иалазуеит ақәа.
Иҳамагәышьои шьҭа ҳәаҭәыс...
ԍыцьа ҳшыѣаз, нас ҳшазәыз,
Ишеидылаз уа ҳагәқәа,
Ҳқьышәқәа шеибаԥшааз маза.
Дыѣазамызт уа ԥсы зхоу,
Ацх аатгылоу,амш шанхоу?..
Ишәызхамҵозар шәазҵаа
Зегьы здыруа ҳара ҳқәа.

АҨЫСҬАА

Амца ацралт
Ирхыз аҭәа,
Ипсы игахит
Ихаҭа.
– Иацразцада? – ҳәа дыҳәаҳәеит,
Иара шиакәыз имбазеит.

Аамҭа ԥшаауеит,
Ихалоит,
Илбаауеит, –
Аҩыстаа ибырбал
Иааҟәымҵзакәа игьежьуеит.
Азә дҩанагоит ҵәҩанҵәы,
Дланашьҭуеит ҽазә быжьра…
Абжьара ибжьахаз
Уааҟәымҵзакәа угьежьла.
Уаатгылар, ма уааԥсар,
Мамзаргьы угәы нҭыԥсаар,
Иухысуеит уцҟьаны,
Ишааиуа игьежьны.
Аҩыстаа ибырбал
Иухьзааанза убнал.

Храк иаҽҟьаз азиас,
Зхыееан хланҵы иҭалаз,
Аҧҳәызба ссир илеиҧшуп,
Зылаҕырз згәыдҭәалаз.
Зықьызқьызбжьы ааѡуа,
Аѡхаақәа ирҭаѡны,
Зхыееабжьы мацаран
Аҧсҭақәа ирҭалаз.
Харантәи избарҭоуп
Ахра иаҽахазшәа,
Илбааҟьа ишнеиуаз,
Изымҵысуа ишанхазшәа.
Еимгеимцара ишьхныҧсылан,
Аҽҟьара иҭакнаҳауп,
Цаҟьашәк инаргәыдсылан,
Иҧыххааса икаҧсахуп.
Храк иаҽҟьаз азиас,
Зхыееан хланҵы иҭалеит.
Ҳаҧсҭазаара аниас, –
Зхыееан иаҳгәыдҭәалеит.

Ашьхақәа рыкәаҿ –
Азиа Мзаиа́
Ицәоуп ихиаала
Амза каиа.
Есуаха ԥсшьара
Амза лбаауеит,
Ажәԥан хьыцәцараҿ
Аецә ԥшаауеит,
Раҳкәажә илышьҭоуп,
Зырхьра ҳәа ицаз.
Ахынҳәра зхаштны
Азиа иҭахаз
Ацх абаҟоу?
Итуазеи ишахьеит,
Ҳаҳкәажә даазгода
Ашьха дынхеит?
Ашьхақәа рыкәа
Иҭаршәуп Мзаиа́,
Ицәоуп ихиаала
Амза каиа.

Аеҵәақәа хҭааит уаха,
Илбааит ҳара ҳахь,
Абар иҭыцьцьоит ҳамзырха,
Рыжәԥан рыԥсахт.
Адгьыл ҳаԥхарра азхом,
Дацла еилаԥах,
Агәаҵа лашара ҭаԥхом,
Ирыцҳауп, – рҳәахт.
Иаҳбарц Анцәа идгьыл захьзыз
Ҳалбааит ҳара.
Нас абри адгьыл иазкыз
Уахык ҳкаҷҷара
Иналсын асаркьа иҭасаз,
Иԥналеит суаҭах.
Амши ацхи еикәзыршаз
Дыстаазшәа збахт.
Адгьыл агәылашьца аброуп,
Аброуп иахьлашәу.
Зыҳеҳакәзыршаз ашьхақәа роуп,
Ҳашьҭызԥаарц иаҿу.
Изырхьшәашәаз адгьыл агәы
Ауаԥытәыса игәоуп.
Адгьыл агәырҷьара згу,

Иазымхо шәа шәоуп,
Шәсысасыз аецә уаха,
Сқыҵа шәаҵаз.
Шәышьҭахьќа шәышьҭа мцаха
Иалдоуп шәызлааз.

Зҽаҳәатәы назо
Сан – Ашеишеи,
Адоуҳа ҟаҵа,
О, Саҭанеи!
Былаҧш ҧагьа рха
Ажәҩан агәахьы.
Быбжь Ҳазшаз ирҳа,
Бдәылҵны адәахьы.
Адоуҳа ҟаҵа,
О, Саҭанеи!
Аҧсны аҧсы ҭаҵа,
Ба бматанеи!

Итхәрааз зыхьны иит ахәычра.
Азыхь инаҽыхәаз шьабсҭоуп уара,
Учкәынроуп ахра иаҽалаз аеацә,
Угәгәароуп акәацәаҽ инеиз аеацә.
Ахра изҽысуагь зны уара уоуп,
Цьара улбаакьарсҭоуп,
Цьара уцакьароуп.
Дҭалеит хлантцы ухра иаҽкьаз,
Дхалеит цәҩантцәы апыршьа зцаз.
Аҳаракыра зкәашьу уара, –
Ацакьа зыхьны иагәылхәрааз схәычра.

Амза, апсы сацатцан,
Сатцәахит азазаҿы.
Лабжыш цәыкәбар цкьакәакәара
Саҟаран сышкәакәаза.
Нцәахша–саҳкәажә лыблақәа,
Снарцәытцхәраан ашьац снылашәеит.
Амра сгәы шазыбылуаз,
Сқаруан ашәҭ сагәылаҭәеит.

Аеҵә ықәтәоуп ҳаҩнахыб,
Амза антәалоуп снапсаргәыҵа,
Ҳашҭа аҵх иаҵәа агәыҵак,
Ицеит аандақәа инархыҷ.
Ҷсаатәны ҳзиас ду иахыҷрааит,
Аҷреиҷш иарзсеит аҷша.
Ашҭа иаҵәа, ҳгәара иҭыҷрааз,
Схала сгылоуп сазыҷшуа.
Дыҩуа дыҵоуп хәыҷык ҳбарҵа,
Аҷша хәмаруеит лыхцәқәа рҳәуа,
Абас иаалырҟьан схәыҷхарцу?
Сналызхьаҷшуеит дҷьашьауа.
Схәыҷра хәмаруеит ҳаҩнабарҵаҽ,
Сқәыҷшра ашҭаҽ икәашоит.
Сажәра акәхуп зегьы збарҭоу,
Сҽара сызныжьны инаскьоит.

Атцх иатцәа акалҭаҿ
Ақәа-хымкәа цәуеит.
Наскьа атцх иналган,
Апша ирхәыз ууеит.
Згәы ҽнакааз мацәысуп,
Ҳәызба царны иналсын,
Ихәу апша шсысуаз
Сцеит ақыҭа салцны.
Атцх-нымтца анцәамҭаҿ,
Са саатгылеит ҳамҭак,
Сыпсра ахы атцыхеи
Еиқәысҳәаларц сцамҭаз.

Сыԥсыргьы ҽыц сииуеит,
Мышкы апсҭазаара азыҳәан,
Мышкы адунеи ақәыпшраз,
Убла аҭапшра азыҳәан.
Сыԥсыргьы ҽыц сииуеит,
Уара угәхьааган,
Уа умбара сызхымгакәа,
Апсҭазаара мышкы сызҭаахьаз,
Ҽазнык сатаауеит,
Апсны – уара угәхьааган.

Апсны – сыпсыоткаара!
Ухьз сқьышә иныкәыххыр,
Исҳәаанза сшахзызааua сыпсуеит.
Апсны – сыпсыкәаара!
Ухьз ҳәаны уснықәыргьы,
Азә иаҳар ҳәа
Сгәы тыпсаауеит.

Уара – арахәыц шкәакәа,
Ипҧжәаз сгәы зларзахыз,
Абырфын рахәыц,
Сыхәра злахдырҷаз.
Уара – ахьы-шашәа,
Сыпҧсы злеиқәырҳәалаз,
Уара, санҽажәк,
Ҽамҩак исҽадырхәхәаз.

АҧСНЫ

Ухьз иагәылоуп амаза,
Аха ҧшаашьас иамоузеи?
Уи иблахкыгоу бырлашуп,
Уи абырлаш хәамазам.
Ухьз иагәылоуп амацәыс, –
Еимгеимцара-еимќьараны.
Ухьз иагәылоуп анасып, –
Жәѡангәашәҧхьара лашараны.
Ухьз иҧымҭәо мѡа заҵәуп,
Мѡасѡы зыкәа дҭалауа.
Иаҳҳылаҧшхәу бла заҵәуп,
Жәѡанахьтә ҳазмырќьалауа.
Илахьынҵахьзны, иҧышәаран,
Уа иухҵоуп, уанышәароуп.
Ҧсаатәҵас ишьҭпрааз уакәушәа,
Улабҽабоушәа, улакәушәа.

АХҚӘА

Апсны-бырлаш 3
«Ипстатцагоу ашьтыбжьқәа рдунеи...» 4
«Псаатәны иахыпрааит...» 5
«Аееиқәа зызымк...» 6
«Адунеи салоуп саламзо...» 7
«Апхын цаҳәцаҳәуа...» 8
«Сара ссаркьоуп...» 9
«Азын аасышьтит...» 11
«Ҳазтампшыкәа алакта...» 12
«Ҳәынцәра шкәакәала ашьыжь...» 13
«Згәы еиќәымшәаз акакан еипш...» 14
«Аапын-хьымардуан...» 15
«Иаашааанза истон ақәашәа...» 17
«Апшатлакә еипш аамта...» 18
«Уаса шкәакәоуп сымш...» 19
«Аамта-аҿымтра...» 20
«Аапын ацамтаз...» 21
«Уа убла ахыпшылара...» 22
«Сыпхыз иалатәеит ақәа...» 23
«Лапшык сышьтоуп...» 24
«Рееибаркны...» 25
«Уахынла ишәтыз ашәт...» 26
«Шәы-пстазаарак бжьоуп...» 27
«Атх сырит...» 28
«Сыпсы нытшәааанза...» 29
«Амзара цәқәырпоит ...» 30
«Атх иканаршәыз уарҳалны...» 31

«Уѳоны ԥшза сызныжьны...» 32
«Ашьхақәа среиԥхызт...» 33
«Ашьха иҟоуп...» 34
«Сагәыԥаршәоуп ашьха...» 35
Апсҭазаара 36
«Уара уҽеымҭра...» 38
«Згәы апсҭазаара ҭалаз...» 39
«Нас успылеит...» 40
«Сгәы иҭаз...» 41
«Зны сыпсызын...» 42
«Уааит уара асы-лаша...» 43
«Уа уаныҟам...» 44
«Даныцәоу изҳауеит...» 45
«Зны-зынла уи сажәеинраала...» 46
«Ажәѳоан иаԥәара иагәылсны...» 47
«Азәы дсывсит...» 48
Ашәҭ-кәа 49
«Уцәан, сыԥшза, уҭахәхәа...» 50
«Хахәы чқәаҭыл...» 51
«Уччабжь хымкәа...» 52
«Аԥх ԥхьаршәҭны...» 53
«Ихысын ажәѳоан...» 54
«Иудыруама, уаапын сакәын...» 55
Апсаатә мѳас. 56
«Бжьынтәы ишеит...» 57
«Ажәа заԥәык...» 58
«Саркьа ԥеыхан...» 59
«Усмыхәапшын, амза...» 60
«Закә аамҭааз...» 61

«Жәҩан иаҽыҵшәан...» 62
«Аҵсабара аҵх ашәуп...» 63
«Гәырҕьаҽҳәаша!..» 64
«Азын иалаҭәоит ақәа...» 65
«Дызбеит асцырақәа рҭыҵҳа...» 66
«Ублақәа сықәурҵхан...» 67
«Амза хьҩежьуп...» 68
«Гәыбылра хәыҷык ҳәа...» 69
«Ишәҭит аҳаҵла...» 71
«Ақәа сыхьзуп....» 72
«Сара сааира ҵхызушәа...» 74
«Аḱәа, сыла уҭалаҳауп...» 76
«Исзаатит ажәҩан агәы...» 77
«Аамҭа смазо сызшаз...» 78
Шәымҭак 79
«Шьҭыбжьы лаша...» 80
«Сгәы ахәышәтәуеит...» 81
«Ашәҭ аҵкы шкәакәа ашәуп...» 82
«Ухахәы рҳәы-рҳәны...» 83
«Хьыбла – зыбла хьыҵшшәылоу...» 84
Асас 85
«Исызныжь шәыгак...» 87
«Аҵх бырфынлых...» 88
«Иқәҵоу уарҳалны...» 90
«Рыҵсы еиҩыршеит...» 92
«Иҵымҵәо рахәыцны саҵдоуп...» 93
Ашара 94
«Аҵх ҵыҵь ҵаула...» 95
«Сыцәоуп са сгәы унадкылан...» 96

«Иубахьома ақәа агьама...» 97
«Амши ацхи рыбжьара...» 98
«Иузымхеит амра ашыра...» 99
«Ақәа ушалоу снаухьзоит...» 100
Аҩыстаа 101
«Аамта пшаауеит...» 102
«Храк иаҿкьаз азиас...» 103
«Ашьхақәа рыкәаҿ...» 104
«Аецәақәа ҳтааит...» 105
«Зҿаҳәатәы назо...» 107
«Ицхәрааз зыхьны...» 108
«Амза апсы сацацан...» 109
«Аецә ықәтәоуп ҳаҩнахыб...» 110
«Ацх иацәа акалтаҿ...» 111
«Сыпсыргьы ҿыц сиуеит...» 112
«Апсны-сыпсыҩткаара!..» 113
«Уара – арахәыц шкәакәа...» 114
Апсны 115

Гәында Сергеи-иҷха Кәыҷниа

АҶСААТӘ МѠАС

Ажәеинраалақәа

Гунда Сергеевна Куцниа

ПОЛЕТ ПТИЦЫ

Стихи

Аредақтор ***С. А. Кәыҷниа***
Акорреқтор ***С. А. Ацанба***
Асахьаҭыхѡы ***А. Сангәлиа-ҷха***
Акомпиутертә нбанҟәшәаѡ ***А. Багаҭелиа-ҷха***
Акомпиутер ала акьыцхь иазирхиеит ***А. Беренцьи***

Аформат *60x84/16*. Атираж *500*. Иҟацә. акь. бгьыц *7,5*.
Иныкә. акь. бгьыц *7,0*. Аеацаҷка *№ 2*.

http://apsnyteka.org/